

I vall och andra berättelser /

Norberg, Petrus,

59 C Br.

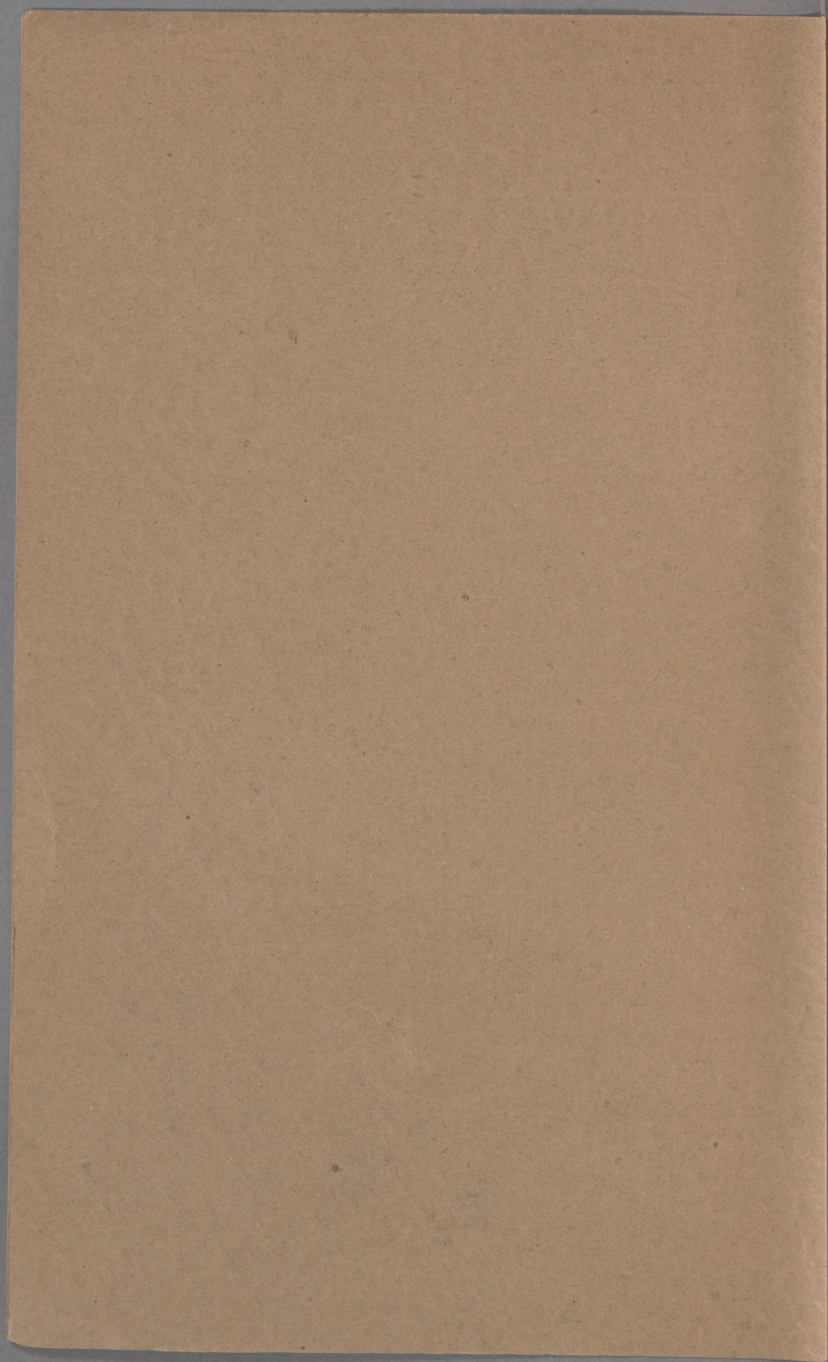

NORBERG, PETRUS.

V. Saml.
Romän
Sv.
(Pr)

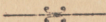
Örnshöldsrik
1906

I VALL
OCH
ANDRA
BERÄTTELSE

AF

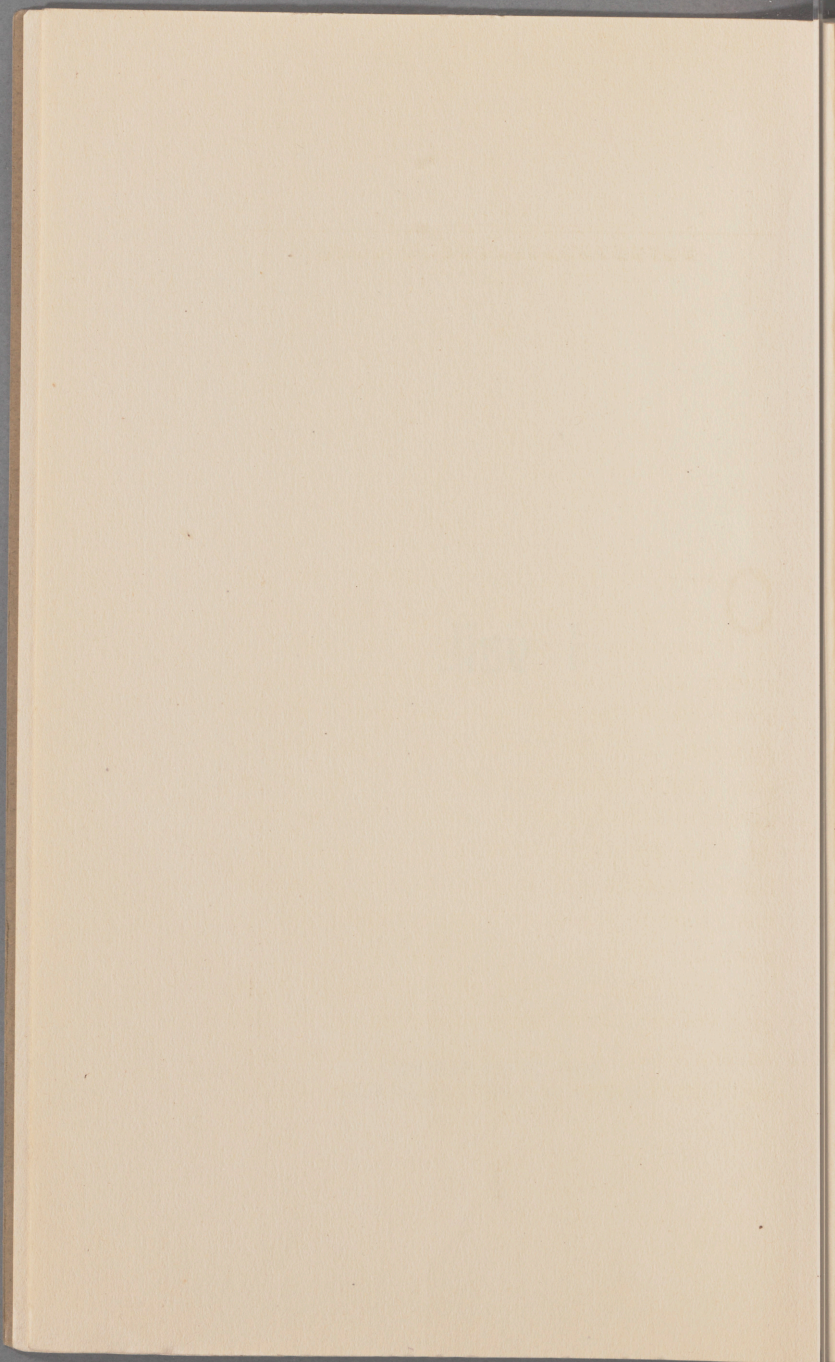
REX

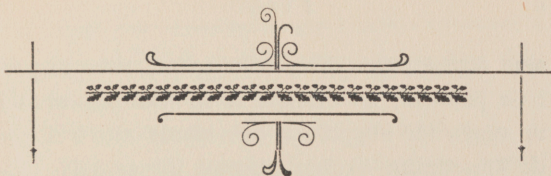

ÖRNSKÖLDSVIK 1906.
Aktiebolaget Allehandas tryckeri.

I vall.

OMKRING björkarna på kullen, som låg väster om byn och högt öfver insjöns upprörda vatten, hvirflade, lösryckta af vinden, som aflagt sitt blida sommarlynne, blad, som i den nedgående septembersolen lyste likt guldmynt mot den ljusblå luften. De vacklade som vingskjutna fåglar hvar och ett en par sekunder i rymden, liksom ovissa hvarthän, tills de, efter detta sitt skenlif, sjönko med ett prasslande sidenfras till marken, där de fogade sig med dödens vänskap till en svepduk öfver de vissnade blomstren.

Från kullen, djupt in i det susande riket, gick en stig, som, skiftesvis kantad af blåbärris och ljung, än slingrade som en rännil mellan högresta furu- och granträd, hvilka sträckte

sina nakna rötter öfver som spant, som utspärade jätteklor; än svängde i en vid lof liksom ur vägen för klippblock och stenar med svällande mossdukar, likt en gångare för mötande ekipage — gick sålunda länge och väl tills den försvann vid en sumpig myr, som om den vågat sig ut på gungflyn och drunknat.

Nu kom Anna, vallflickan, efter densamma. Hon var typen för en nordisk dotter, blåögd, blond och fager. Hon sjöng en visa med vibrerande sopran — en visa om fågelsång, blomdoft och älskog. Och korna — en lång rad — följde med gravitetiska steg och skällorna pinglade, förtäljde, på sitt säregna, melodiska tonspråk, som dock ingen lär förstå, utom gamla vallhjon som grånat i vall, är det sagdt, om sager och händelser ur vildmarkens mystik.

Det klingande tåget, det spräckliga bandet, hvars färger i dominerande hvitt och rödt, än flammade upp, än slocknade i barr, flöt så småningom mot sitt mål, som stockar efter ett vatdrag.

Och snart framdök mellan näfverklädda stammar, efter en skarp kurva, konturerna af sammanfylkade hus, däribland i förgrunden ett sommarfäjs, hvilket oafvändt stirrade mot de an-

tågande med ett dunkelt, ogenomträngligt öga, likt svarta taflan i en småskola.

Vid ankomsten dit mötte husmodern.

“Kossorna mina! Kom kossorna mina!”
välkomnade hon.

“Men — hvar ä' Gullkinda, Anna?”

“Gullkinda? — Hon är väl me' förstås“.

“Nääj.“

“Joo visst . . .“

“Hvar nå'n stans? Visa på'na!“

Och Anna sökte henne åt alla möjliga håll, ropade henne med alla möjliga smeknamn, men utan resultat; kon fanns icke.

Hon blef orolig. En frostnatt drog snabbt, som ett ljussken i mörker, öfver hennes kinder.

“Så underligt!“ utropade hon. “Jag räknade dem alla på Lostupbacken och där stod hon mig närmast ändå. Jag minns . . . ja, jag minns tydligt hur hon slickade min hand“.

“Du räknar, du minns! Vår bästa ko har du, din . . .“

“Hva' är det?“ afbröt husbonden, som lockats från timmertäljningen strax där intill af sin hustrus olycksbådande röst och nu kom brådskande, likt en flottsningsskarl som råkat halka i plurret och blifvit genomblöt.

“Hva' är det?” upprepade han, när svaret ej ögonblickligen löste honom ur ovisshetens tvångströja.

“Jo, Gullkinda, som snart ska' bära, är borte!” utstötte hans gumma med gäll diskant, under det hon tycktes i sitt inre kämpa en hård dust mellan sorg och vrede. “Och hvem rå för'et?” tillade hon efter några sekunder med gnistor i sin frågande blick — den senare parten hade tydligen segrat — som hon riktade på sin man, hvilken besvarade hennes interpellation med att störta ett skyfall af förebräelser öfver den stackars flickan, som darrade som ett skrämtdt lamm.

Hans afbasande ord, gödd af en styrandes häfdvunna privilegium för indignation och för tillfället mättad af sin hälfts påtryck, tumlade mellan hans illa åtgångna tugginstrument som en fors öfver ett stenigt fall.

Efter en paus, hvarunder den tillfälliga stockningen i andrören afhjälptes, födde han, lik en som spottar genom en dörrglänta och därpå smäller igen, svansen till det öfriga:

“Packa dig genast i väg och sök rätt på'na”!

— — —

Under tiden hade skymningen smugit fram och lagt sig som en imma, hvilken tätnade mer och mer, öfver de violetta bärgen, som begränsade landskapet, öfver skogarna, vattnen, åker-mattorna och husen.

Himlen visade redan, fast sparsamt, på ny-tända stjärnor, af hvilka dock en och annan för några ögonblick åt gången liksom släcktes af mistgråa molntappar, som seglade hän likt klutar å en ut till hafs löpande fiskarflottilj i morgondis. Nordan sprängde fram som förföljd, gnodde lika oförtrutet, fast dagen var all, som skördemän i brådaste skördetid; sporrade träden, hvars toppar vaggade af och an som master i storm, till ett ihållande sus, djupt och fylligt som en stark unison sång. Och löfbladen yrade allt fort, trådde sin dödsdans, där Anna gick öfver kullen, som nu erbjöd ett dystert utseende — ett utseende som närmast erinrade om en kyrkogård, när skuggorna falla. Nu var hon inne bland granarna, de stora pyramiderna. Hvad det såg mörkt och villsamt ut! Dock, inte var hon rädd. Nej, detta skulle vara allt för meningslöst, så väl förtrogen som hon var med de betande djurens värld. Men likväl rymde tanken åstad. Sagorna om skogsrån och bärgtroll, som

hon läst i Nils bok, kläddes till rörliga figurer, som började spela väl tragiskt på inbillningens scen. Ja — hm —. Hon tog riktiga karlsteg. Hon ropade då och då an kossan, kossan som höll till, Gud vets hvar; men återfick sina ord, som man återfår ett returnerat brev, hvilket ej funnit adressat.

Hon stannade, lyssnade och fortsatte. Hur i all värden skulle hon finna kon? Långa grenar, som hon ej gaf tid att böja sig för, strök henne öfver pannan, liksom modern plägade göra, fast mera mildt, då hon ännu var barn och hemma hos henne i den gamla, kära backstugan.

Det knastrade, det lät osäkert på sidorna. Här pladdrade en liten bäck med sitt eviga monotona ljud, där flaxade en skrämmd fågel bort med dofva vingslag.

Hon hade blifvit varm. Hufvudduken hade glidit ner på axlarna. Ah, nu knep en djärf spröt den.

Efter en stund gjorde hon halt och fixerade läget och ställningen. Ja, här var det hon räknade sin hjord och här voro alla tillstädes. Således ingen vinst med att fortsätta på samma stråt. Alltså: hvart nu?

Vid dessa tysta utkast sam plötsligt ett ljud, olikt alla andra, som en torped genom vågorna och träffade hennes vaksamma öra. Hon ryckte till, likt en som störes i sitt arbete af något obehagligt och vände sig till hälften om. Hvad månne det var?

Hon stod i sin halfvridna ställning i spänd väntan, som om ett förnyande af detta fjärran, som hon ej kunde göra sig rätt klart för, vore helt naturligt — detta fjärran, som fångslade med en underlig makt, med förenad bäfvan och hopp.

“Hallå!” brusade det nu klart och tydligt och med ett långt utdraget tonfall.

“Hallå!” repeterade hon som ett eko och lade handen på sitt hjärta, som började klappa med högtryck, ty hon igenkände rösten.

Nu hördes raska, spänstiga steg närma sig, och inom ett par handvändningar stannade en ung man vid hennes sida.

“Tjohej!” utbrast han muntert. “Men säg, är du mycke’ ledsen, Anna?” frågade han därpå med en stämma, som hastigt sjönk från lefnadsglad klang till melankolisk vekhet.

“Nej, Nils, det är ju min plikt”, svarade hon och såg in i hans forskande blick, trots

dunklet, med sina blida, trohjärtade ögon. "Men inte en skymt har jag sett . . ."

"Hvad, utaf kon?,"

"Ja".

"Hon är hemma. Och kom låt oss också gå hem", tillade han mildt och tog hennes arm.

"Hemma! Hur . . .?"

"Jag ska' strax förklara. Hvad dina lockar äro ystra i kväll! Jag tror nästan de äro litet revolutionära", skämtade han, i det han böjde sig ned och en slinga smekte hans kind.

"Åh — bortaf!" sade hon dämpadt, i det hon stannade på steget, såg sig om och lät sin hand falla, hvarmed hon konstaterat det.

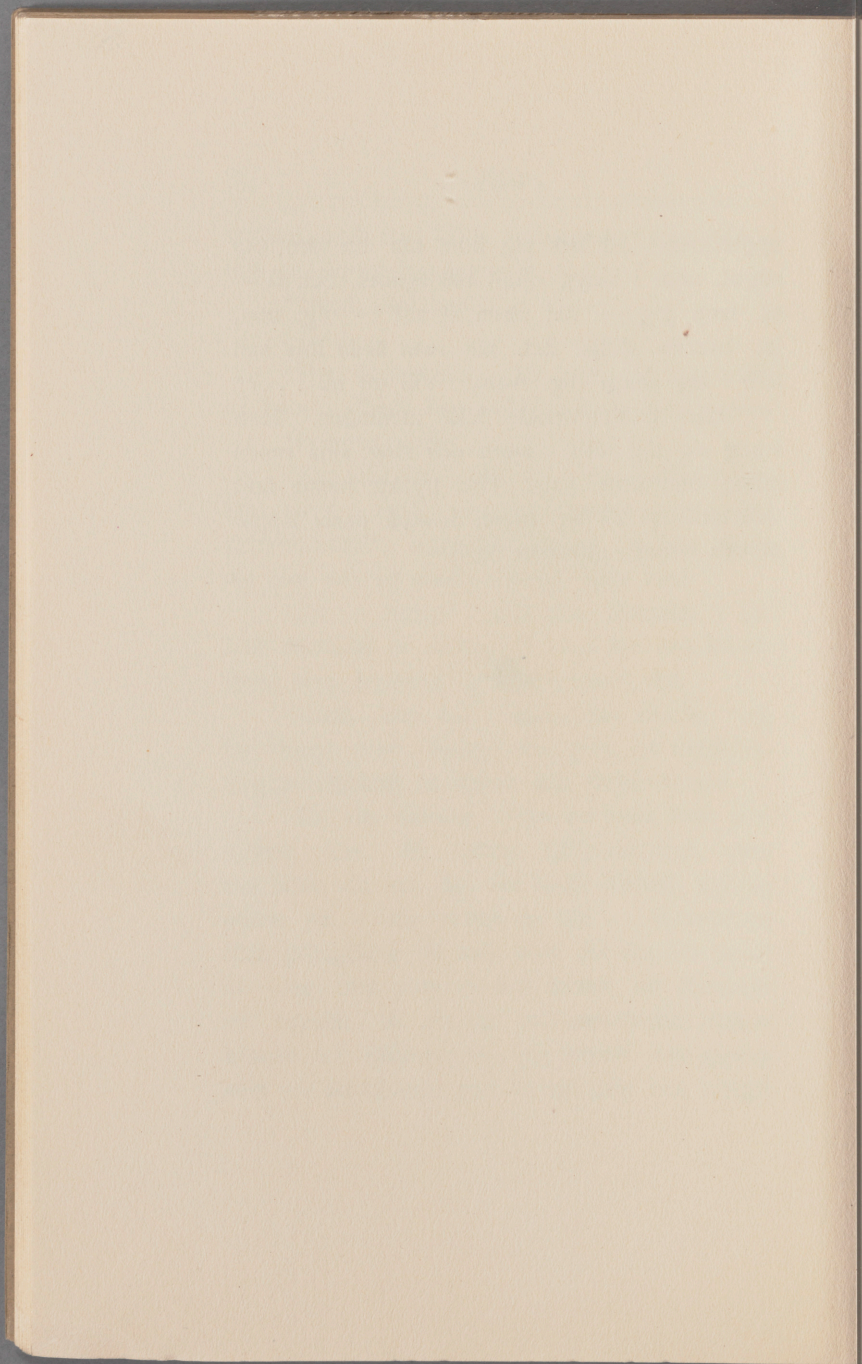
"Godt, min tös", mente han leende, "jag har hittat den", hvarpå han drog en rödblommig bomullsduk ur fickan och räckte henne.

"Nu om kossan. Kan du gissa hvar hon fanns? Inte. Jo, bakom tjärvedskasten, norr om fäjse, du vet, låg det sluga krittret, när jag stötte på, i alls sköns ro och — slickade en liten gröngöling till kalf, som det ångade färskt af. Jag blef, som du kan förstå, lite förvånad vid åsynen, så att jag helt omedvetet släppte bössan och tjädertuppen, jag skjutit, och sprang som en skvallrande pys nu till mor och delgaf

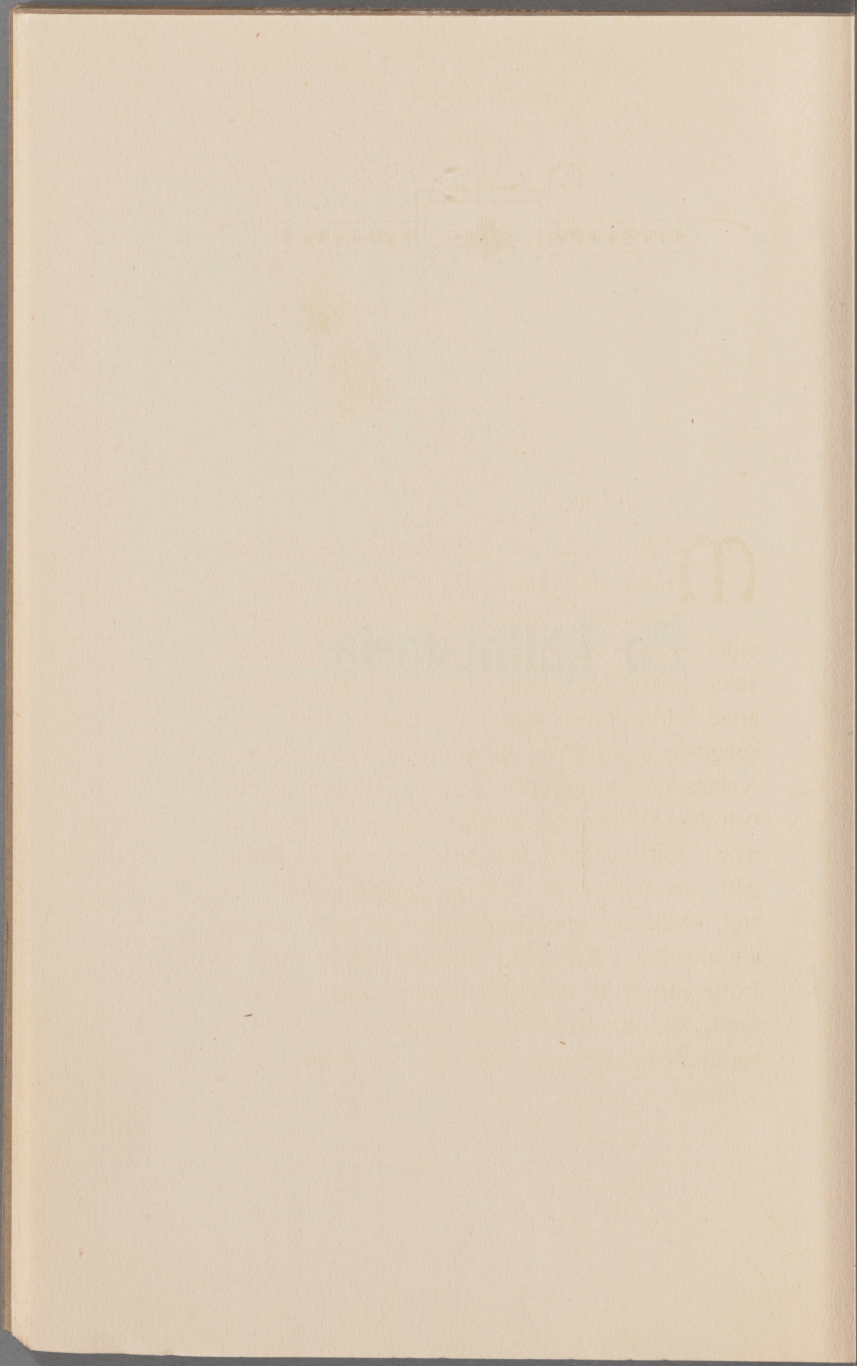
upptäckten. Så fick jag höra om din färd, om något, som i smyg djupt beklagades, och så — så fann jag — det bästa af allt — dig, min, ja, hvarför dölja det, när man ändå inte kan det? Jag älskar dig, Anna! Vill du bli . . . ?“

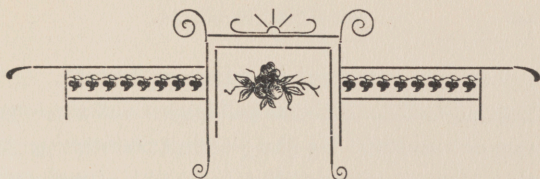
Han kompletterade icke meningen. Hon smög sig tätt intill honom och slog sina runda armar om hans hals. Han tryckte henne ömt och innerligt till sitt bröst, hvarpå deras läppar möttes i lång, glödande kyss.

En fjällhistoria.

MÖRK som en sydländskas öga låg den lilla fjälltjärnen, låg inom en ringmur af tät skog, hvars omkrets sträckte sig milsvidt. Rundt omkring på den sumpiga stranden växte ängsull och starr, och en och annan dvärgartad björk stod som i inåtvända tankar och speglade i det stilla, drömmande vattnet, hvilket tycktes gömma på hemligheter i djupet, på idyll och tragedi från hänflydda skeden. Solen hade nyss, efter att ha bestrålat en vacker julidag, gått ner bakom de spetsiga grantopparna i väster, hvilka skarpt aftecknades mot den rodnande aftonhimlen. En svag susning, svag som af trötta, till hvila längtande vingar, kunde ett vaksamt öra ännu förnimma uppe från de omgifvande höjderna, men blott för en flyktig stund

ty en djup tystnad inträdde, en tystnad, som, blandad med den blåbleka halfdagern, verkade tungsam och mystisk. Då ljud plötsligt taktmässiga års slag, och en egendomligt byggd båt, hvori sutto två yngre manspersoner, sköt långsamt ut från ett ställe, där tjärnen bildade en smal vik.

Kommen ungefär sjuttio alnar från land hvilade roddaren, med ett frågande uttryck i ansiktet, på årorna, som släppte droppe efter droppe, hvilka i sin tur åstadkommo små ringar på den klara ytan.

“Kanske några slag till ditåt”, sade den som satt på aktertoften, i det han utpekade riktningen med handen.

Den tilltalade vände på hufvudet, kastade en snabb blick mot det angifna målet, hvarpå han åter neddoppade årbladen.

“Framåt! sa’ skeppar Finnman, när han i fyllan rännt upp på en sandbank med skutan. Ja, lägg nu in skoflarna! De likna ju egentligen mer sådana än åror, ha, ha, ha . . .”

Roddaren, som hittills förhållit sig passiv vis å vis yttrandet, svarade strax i något stucken ton:

“Sant, men undrar just hur de skulle ha tett sig, om lagt du hand vid dem. Kanske jag då i stället fått grina? Nej, det hade jag inte gjort

ändå. En sak, hvars görande under vanliga förhållanden tager flera timmar i anspråk, kan inte tänkas bli fullständig på några handvändningar. för öfrigt äro de ju afsedda endast för tillfället. Det var ju tur jag kom ihåg, det jag hört att inga skulle finnas här, annars hade vi eller rättare du . . .“

“Seså, nu ta vi oss en klunk! Det där sades bara för att afleda intrycket af — af det vidskepliga pratet, förstår du, som — hm — jag menar . . .“

“Pratet? Det eller ej, så tycker jag att man verkligen inte här behöfver drömma sig in i någon som hälst sagovärld. Och jag kan inte neka för att jag börjar känna mig smått kus . . .“

“Pah! Inbillning, bara inbillning! Jag finner — han såg sig därvid omkring — platsen ganska täck och intagande. Ser du, rykten och så kallad folktro äro tvenne faktorer som i allmänhet inte just är byggd på någon varaktig grund, hvadan man gör klokast i att inte sätta allför stor lit till dylikt“.

“Nåja, det går jag inte ifrån. Men besynnerligt är det i alla fall, det måste erkännas, att blott under vissa omständigheter det lyckas fiska här. Detta är då faktiskt säkert. Fast jag emel-

lertid tror, att inte många haft den fixa idén att arbeta på't“.

“Det tror jag också, ty den ligger ju så afsides. Men apropå fiskningen, som är enda grunden för antagandet att det ska' vara något konstigt här, så är det nog lite märkvärdigt, jag medger det, dock kan ju förnuftet inte finna någon annan möjlig förklaring än att de goda abborrarna äro för kloka att låta lura sig eller för kräsna att sluka mindre aptitlig mask“.

“Hm! — Nej, min vän, här står du allt slätt med dina teorier. Ja, jag hörde också naturligtvis att du skämtade“.

Fickflaskan gick åter emellan dem och afbröt för några ögonblick samtalet.

“Nå“, återtog den förre, “det är egentligen du som väckt min nyfikenhet med att relatera dessa traditionella historier, som lefver likt suset i skogarna, som följer så att säga i släptåg efter tiden. Och jag står med nöje risken för experimentet, som jag vill kalla det, trots att det inte lär vara så precis lagenligt. Men hvad gör det här i rama vildmarken? Absolut ingenting“,

“Ja, inte löper det någon risk från den sidan, inte. Men det hände en gång . . .“

“Vill du kanske omtala det på återvägen?

Det skymmer redan, som du ser, och vi måste skynda. Bäst att ha årorna klara för en hastig återfart, som nog är rådligast“.

Den talande tog därpå fram en flaska, fylld med något explosivt ämne, strök eld på en tändsticka och antände den från korken löpande stubinråden, hvarpå han omedelbart förpassade henne öfverbord, i det han utropade:

“All right! Ro allt hvad tygena hålla!“

Efter att ha nått till ett afstånd, som de ansåg skulle godt trygga dem från alla eventualiteter, stannade de och i stark spänning oafbrutet iakttog den lilla, flytande tingesten, som låg där lugnt och rökte, likt en som njuter sin siesta.

Då hördes en dundrande smäll, sågs en flammande blix, som genom en trollformel skjutten ur vattnet.

“Åh!“ utbrusto båda ofrivilligt på en gång.

Men när röken skingrats och ekot tystnat, stirrade mot dem ett vederstyggligt vidunder, som uppstigit på pricken där laddningen kreverat.

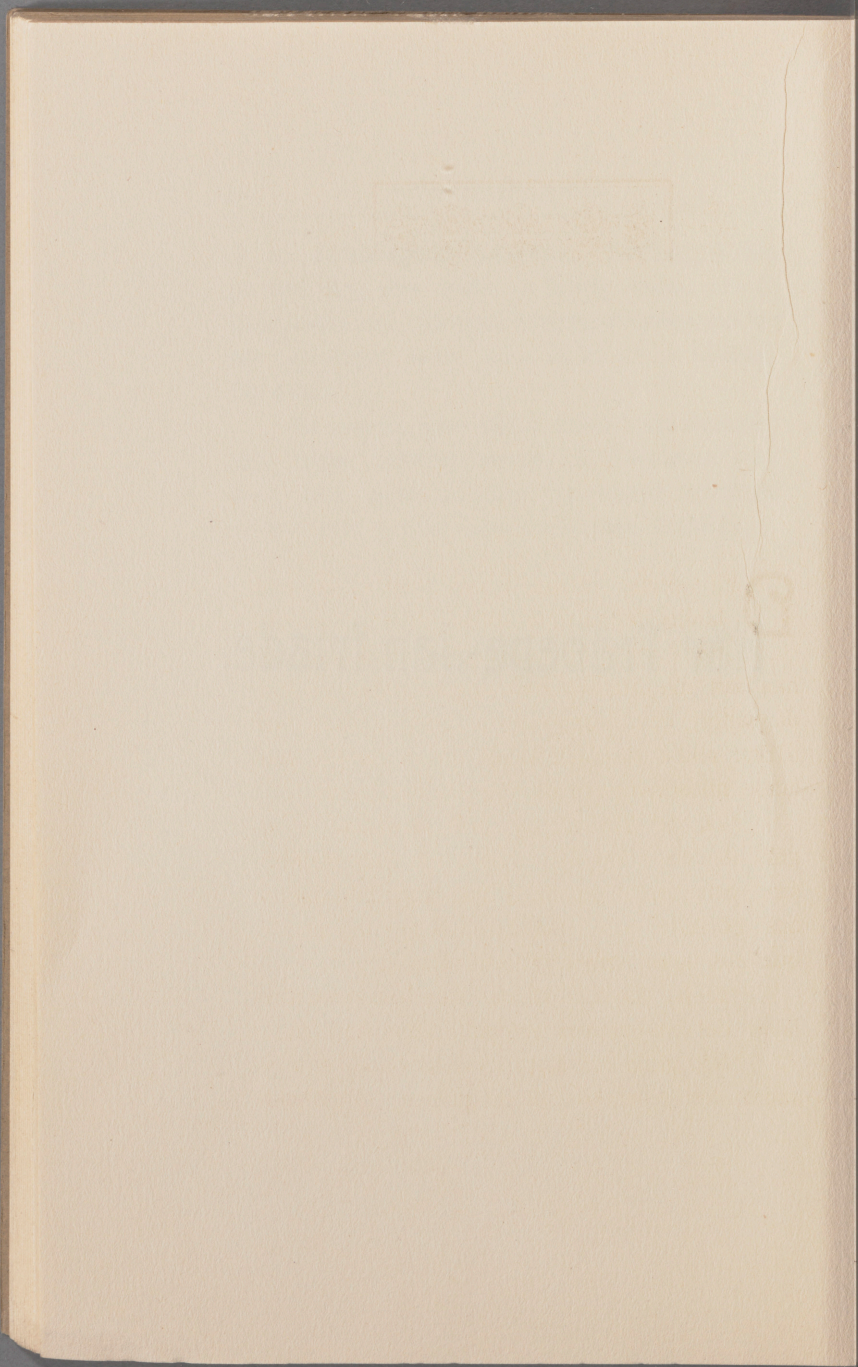
Det var skräckinjagande och hemst att skåda och det torde blott finna sitt motstycke i de mörkaste sagorna. Efter några hotande åtbörder dök det åter ned, men med ett plask, som

af en oceanångares propeller. Svallvåg följde på svallvåg, som under en häftig storm, och de förkrympta små björkarna närmast stranden skälfdes när dyningen kom, som väckt ur en obehaglig dröm.

En ekorre, som blifvit störd i sin slummer, satt några minuter senare, väl förstucken i ett stort träd uppe på åsen och tittade förundrad på två män, hvilka lupo förbi som förföljda.

När Träbene-Jan friade.

DET svider nästan i ens hjärta, när man tänker tillbaka på sin ungdom“, sade Pelle Flink med en melankolisk blinkning, där han satt tillsammans med några gubbar en söndagsafton och åsåg hur en grupp gossar och flickor under støj och skratt drogo förbi i strålande midsommarsol på väg till dansbanan.

“Ja, det kan då rakt inte bestridas“, medgaf Anders i Oppby. “Men när man har hustru och barn, ser du Flink, som fullt upptar ens görande och låtande, så finner jag att det inte alls ligger något skäl till klagan“.

“Ja ja, det kan hända, men helt annat förefaller det en gammal ungarl, sådan som jag“.

“Nå, gack och knyt hymens band, som vi andra här gjort, så blir du hulpen“, försäkrade

Jonas i Viken med ett tvetydigt grin. "Ett kvinnfolk behöfver en man, gu'nås, inte söka så värst länge efter. De vilja så gärna stifta hjonelag, de där kjoltygena, att det är stor synd om de öfverblifna".

"Nej, det har jag numera ingen lust till. Mitt hjärta har en gång . . ." Här hejdade han sig tvärt och afbröt, men återtog strax derpå i en torrare ton: "När man passerat livvets middagshöjd eller med andra ord nått sina femtio år, så ligger det just ingen lockelse i ett möjligt äktenskap. Men apropå det kan jag förtälja om ett pojkestreck, som jag var med om och som stod i förening med en viss Träbene-Jan i min hemsocken. Han hade, när jag var hem i höstas, då nyligen aflidit, hörde jag".

Gubbarne nickade intresserade och han fortfor:

"Träbene-Jan — han kallades vanligen så — var den närmaste tiden före sin bortgång en ålderstigen, giktbruten och på träben stapplande gubbe (han hade afbrutit sitt ben i barndomen och blifvit missvårdad) och snart sagdt endast ruinerna af den rastlöse mannen för 30—40 år tillbaka. Han var i sin krafts dagar till yrket egentligen så kallad sockenskomakare. Och som sådan for han från gård till gård, lagade och

tillverkade skor. Men han kunde för öfrigt litet af hvarje. Han klarade sig godt vid snickarbänken och kommen i en smedja skötte han med heder tång och hammare. Han var i ordets rätta bemärkelse en mångsidig man. Och han förtjänade, så ofärdig han än var, bra med pängar, hvilka han ej lät halka sig ur händerna, utan som han tvärtom var en inbiten 'snålvarg' lade han sina besparingar på hög.

Han var till sin figur undersäsig och bredaxlad samt till lynnet stundom vresig, stundom glad och skämtsam. Och när han kom i misshumör, voro särskildt barn och fruntimmer föremål för hans 'urladdningar'.

De förra förorsakade vanligen hans vrede, när de råkat att förirra sig ibland hans skoverktyg, och fingo då merendels genast sina afbasningar af den alltid till hands varande 'spannremmen', men mot de senare bar han en oförklarlig motvilja, och när någon på skämt nämnde något flicknamn i samband med hans, blef han genast eld och lågor.

Träbene-Jan hade sålunda stapplat igenom halfseklet och till det närmaste upphört med sitt skoarbete; han hade i stället köpt sig ett litet torp för sina besparingar. Men han hade ej

tänkt på, att om han skulle klara sig med sitt jordbruk, måste han skaffa sig ett fruntimmer, dels för att laga mat, dels för att mjölka kossan. Med det förra kunde han nog i värsta fall reda sig själf, men det senare var en sak som han ej kunde med, hvarför han fann sin belägenhet ganska kritisk.

Men Anna-Stina, en halfgammal tös, som bodde i en stuga knappt ett bösshåll från Jans torp, med sin åttaårige son Sven — ett minne från hennes 'ungdomsäfventyr' — erbjöd sig att mjölka hans kossa mot erhållande af en viss del af mjölken, ett förslag som han efter moget betänkande fann sig föranlåten att gå in på. Ett halft år hade på så sätt lyckligen tilländalupit och det hviskades om, att ett intimare förhållande uppstått mellan Anna-Stina och Träbene-Jan. Ej så sällan hände det, sade man, att han besökte henne i hennes stuga och då alltid medförande någon present åt Sven.

Det är nu en gång så ställt, att så'nt där ska' liksom stå under allmänhetens kontroll. Emellertid en lördagskväll, det var på hösten och så mörkt som det nå'nsin kan vara en oktoberkväll, hade Kalle i Hällen, en glad fyr, som, inom parentes sagdt, mest af allt älskade upp-

tåg och skämt; han och jag hade öfverenskommit att i sällskap besöka bygdens töser. Och Kalle, trogen sin vana vid sådana tillfällen, kom länsande på den utsatta tiden. Och så bar det i väg.

Väl lokaliserade öfverallt i trakten, togo vi en ginväg, som gick förbi Anna-Stinas stuga. Och som ingen brådska var å färde stannade vi helt ogeneradt utantör ett af stugans fönster, där den slarfvigt tilldragna gardinen tillät oss utan vidare titta in. Och med ens hade vi situationen klar.

Hvad ryktet haft att omförmåla rörande detta par, tycktes denna gång ej vara synnerligen öfverdrifvet.

Träbene-Jan var nämligen på besök och hans förr visade afvoghet mot 'ditterdatter', som Per Göran sa', syntes då vara som bortblåst.

Pojken satt vid spisen, uppmärksamt granskande någon ny present, vill jag minnas. Anna-Stina satt på en soffa, sysselsatt med strumpstickning, och Jan tätt invid hennes sida, med ena armen lindad om hennes lif och med den andra handen, med en ynglings galanteri beskäftigt sysslande med att tillställa små förtretligheter i hennes stickning, hvarvid hans ansikte

sken som en polerad messingskifva. Gamle Jan var förälskad, det kunde nästan en blind se, och Anna-Stina var föremålet för hans ömma låga. Och som det syntes besvarade hon han böjelse.

De slumrande känslorna för det täcka könet hade hos honom ändtligen slagit ut. Genast föreslog Kalle, hvilket sedan visade sig vara oförståndigt nog, att vi skulle klifva in och gratulera dem. Jaha, sagdt och gjordt, vi dråsade in. Jan hade, troligen vid ljudet af våra steg, släppt sitt bekväma tag och satt, med en blandning af förlägenhet och hot i sin uppsyn, i andra ändan af soffan.

“Go’ afton!” hälsade vi.

Ett svagt brummande hördes till svar. Vi voro tydligtvis icke välkomna.

“Ursäkta, om vi stör! Vi skulle titta in och gratulera“, lät Kalle helt oskyldigt. Men Jan blef, hvad vi anade, topprasande. Han förstod väl att vi spejät på dem genom fönstret.

“Hva’ hva’, hva’“, stammade han, och hans nyss förut skinande solskensansikte förmörkades som när solen plötsligt undanskymmes af förbilande moln. “Hva’ i helsike vell ni? era grönköpingar och trindskallar. Ha’n I nå’nting borta? Sakramenskade ynkryggar å spolingar, som kom-

mer å ofre'ar gammalt å förståndit folk. Åh, vet hut, å packa er genast ut!“ Han var så vred att hela hans lekamen skalf af raseri, och vi trodde ett tag att han rent af skulle explodera af ilska. Och fattad af en plötslig ingivelse lösgjorde han ögonblickligen sitt med remmar fastsatta träben och tänkte förmodligen med detsamma spräcka våra skallar eller efterbilda polkadansen på våra ryggar.

Han satt på soffan, och han svängde det med sådan kraft, att det sang i stugan, när han klämde det i väggen, allt under det vi slyngelaktigt gapskrattade. Då vi naturligtvis höllo oss på vederbörligt afstånd, kunde han ej, där han satt, nå oss med benet, hvarför han besinningslöst rusade upp. Men, hvad han i hastigheten ej beräknat, det inträffade. Han ramlade nämligen raklång utefter golfvet, släppande i fallet träbenet, som med ett klirrande ljud banade sig väg ut genom fönstret och försvann ur vår åsyn. Och den kärlekskranke Jan låg där fallen och hjälplös.

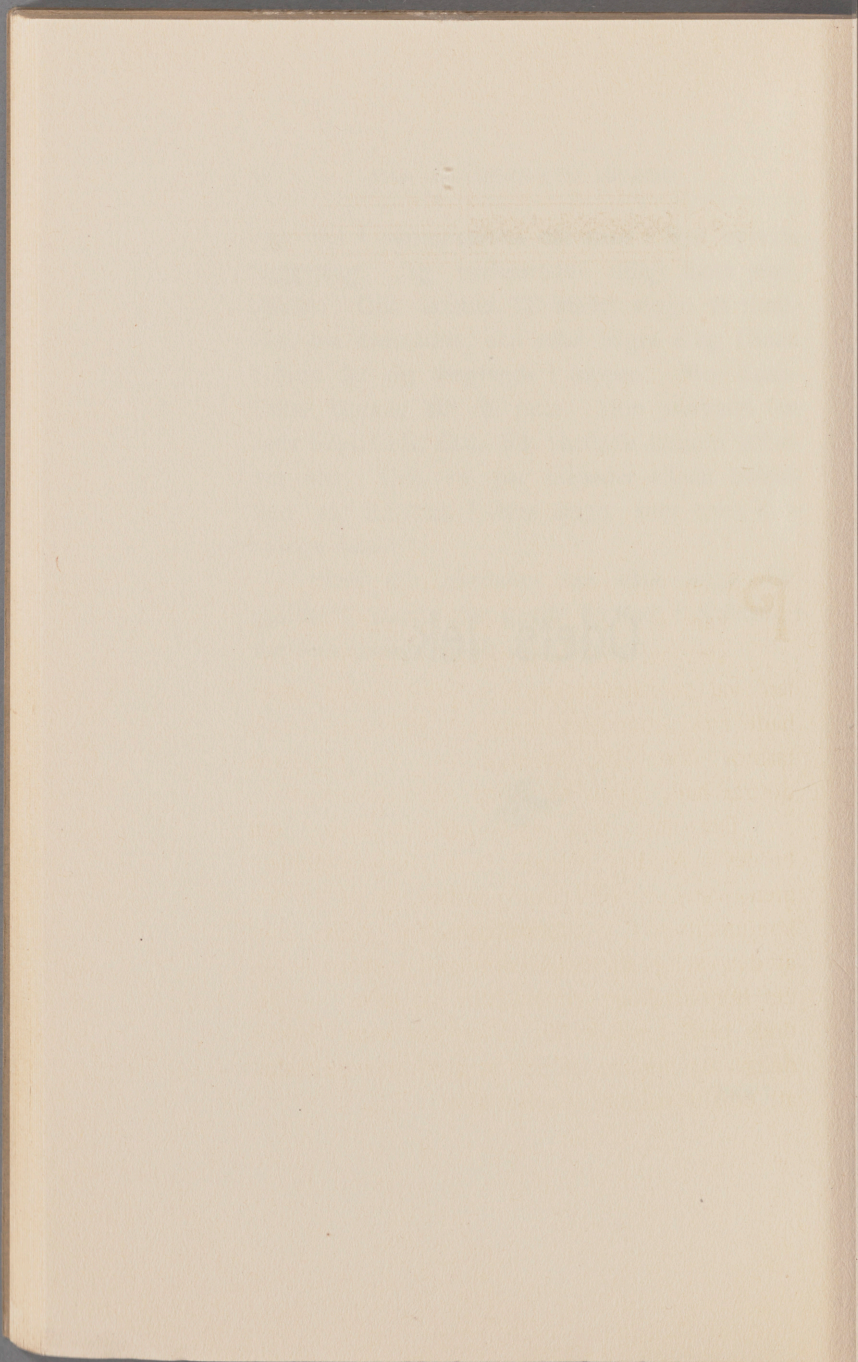
Kalle och jag funno det då vara rådligast att smita af. Ett stycke utanför fönstret rullade träbenet framför våra fötter. Kalle tog upp det och gaf tillkänna sin afsikt att ta' det med sig och hissa

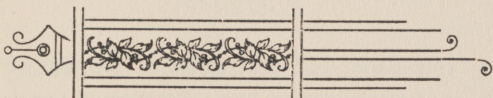
upp det i nämndemans där nere i byn nyresta flaggstång. Jag understödde lifligt hans plan, förstås. Och komna till stället slogo vi rundtörn om detsamma, och efter några drag i linan befann det sig dinglande i toppen. Men Anna-Stina klarade allt till rätta. Hon plåstrade om Jans tillplattade näsa och skaffade honom träbenedet åter. Och ett par månader efteråt befann hon sig inflyttad i Jans stuga, som hans rättmätiga hustru“.

“Det där påminner om våra unga dar, gubbar“, mente den gamle Samuel i Kröken, i det han plirade smått med ögonen.

Ödets lek.

PÅ ett litet magert torp, beläget vid en utkant af byn, bodde Erik Carlson med hustru och fem minderåriga barn. Hela kullen var ursprungligen åtta, men äldsta sonen hade strax efter konfirmationen följt med en sin farbror öfver till Amerika, och två fullvuxna döttrar hade tjänst på skilda håll i hemorten.

Det hade ofta varit mycket knappt om brödet i det lilla hemmet borta vid skogsranden, men värst var det denna vinter, ty de tryckta konjunkturerna i tvävarubranschen hade gjort att den vanliga timmerafverkningen i skogarna — det hufvudsakliga vinterarbetet på orten — bedrefs blott i minimum, så att det hade lyckats dåligt för honom, så väl som för många andra, att erhålla någon sysselsättning.

Det hade lidit mot slutet af februari. Mjöllet, som fått af den klena årsväxten, var i det närmaste slut, endast potatisen räckte ännu, men inte var det just mycket att räkna på för den kommande tiden. Och på kossans dagliga ration måste det redan börja inskränkas, ty det var ej tänkbart att i år kunna, som vanligt, bispunga med något tillskott af foder.

Nödd af dessa förhållanden gick Erik Carlsson en morgon upp till byn, till en där boende pamp och storbonde vid namn Jacob Andersson hos hvilken han i underdånighet anhöll om en försträckning af tjugo kronor på en månad eller så pass, ty han hoppades att det snart skulle yppa sig något tillfälle till förtjänst.

“Nej, det kan jag då inte, ty jag har för närvarande så lite pengar inne,” svarade han i nedlåtande ton. “Men för öfrigt”, tillade han, “är du ju skyldig upp öfver öronen förut, så det finns inte ett grand till säkerhet. Jag kan också upplysa, att inteckningsreversen å din jordbit, genom så kallad transport, nu hvilar i min ägo.”

Carlsson kunde därå endast böja på hufvudet och svara med en djup suck.

Efter att, som barnet får förmaning efter agan, ha fått till lufs en vink om att det fanns en kommunalkassa att tillgå i värsta fall, en kassa, som en respektabel och skötsam samhällsmedlem bidrar till med sin dryga del, tog han sin mössa och vände sig mot dörren, men bads då att stanna och vänta på en kopp kaffe.

Andersson, som fördjupade sig i ortstidningen, hvilken postbudet nyss inlämnat, sade om en stund, i det han öfverlägset såg upp:

“Brobyggnaden öfver Dammån hörs vara färdig nu. Det har nog funnits knog där, om du hört dig för i tid, misstänker jag“.

“Ja, jag anmälde mig också bland de första och fick äfven lof att börja, det skulle vara andra dagen efter. Men si, när det regnar väliling, har den fattige ingen sked. Jag fick nämligen order från bolaget att fullgöra mina dagsverken till hemmanet, som jag reterat genom sjukdom i somras, och när detta var gjort, var det äfven gjort med platsen i brobygget“.

En bjällra hördes i samma vefva jollra ute på gården och strax inkom en herrekarl med kopparfärgad näsa, befallande later och klädd i vargskinnspäls. Andersson slängde bums ifrån sig bladet, steg upp och bockade och uttryckte

sig vackert öfver den stora äran som vederfors honom och huset genom besöket.

Den pösande patronen infördes därpå under upprepadt krus i kammaren, medan Erik Carlson lomade af med tvifvel ocd misströstan i sinn' till en annan i samma ärende.

— — —

Med stor misstro mottogs på vårsidan de första ryktena om en viss sågverksägares nära förestående fallissemang, men det dröjde ej länge, som fallet plägar vara, förrän de till fullo besannades. Det var en sådan där, som drifvit i mindre skala, som isynnerhet stått i vänskaplig förbindelse med solida bönder, de där med fullt acceptabla namn och med god smak för extra superfin konjak. Alltnog, kraschen kom, och som följd däraf slog ett halftjog jordbrukare samtidigt vantarna i bordet.

Bland dessa indragna befann sig äfven Jacob Andersson, hvilken kröp fram ur spillrorna totalt barskrpad. Hemmanet och allt gick obevekligt under klubban.

När auktionsdagen var inne och fastigheten utropades, framträdde en ung, elegant klädd man som bjöd och stannade för högsta anbudet, hvilken summa han erlade till sista öret kontant,

när handlingen därå blifvit vederbörligen uppsatt. Hvem var då inroparen? Jo, ingen mer och ingen mindre än Erik Carlsons äldste son, Herman, som gjort en tripp öfver till gamla Sverige, till sin hembygd, sina föräldrar och syskon, och som genom lyckade spekulationer där ute redan blifvit en rik man.

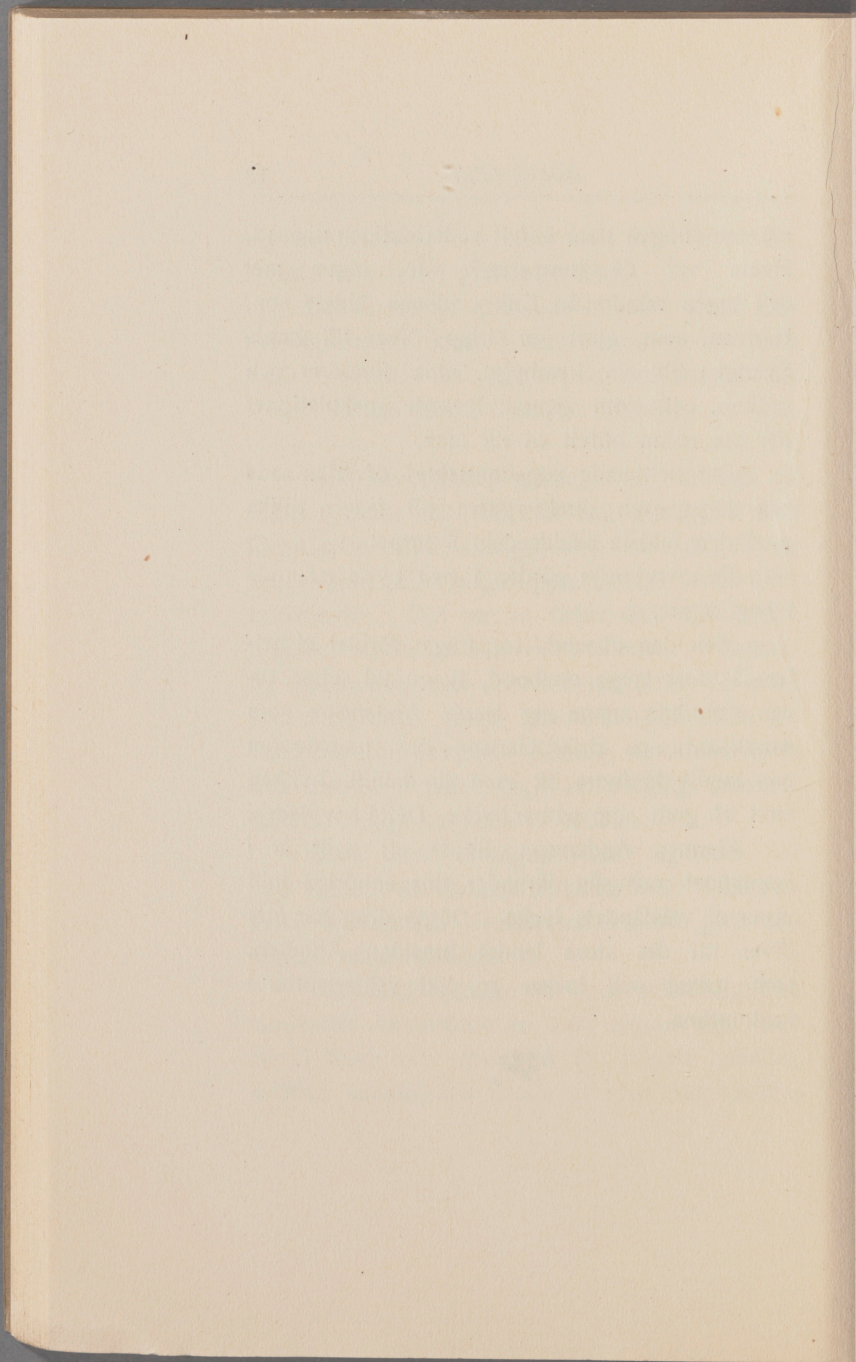
Det kvitterade köpekontraktet öfverlämnade han därpå som direkt gåfva till fadern tillika med den inlösta skuldsedeln å torpet.

Den vackraste gården i byn bytte sålunda i hast ägare.

Men den utrymda torpstugan förblet ej heller så värst länge obebodd, ty en tid efter ofvan skildrade infann sig Jacob Andersson som supplikant hos Erik Carlson och frågade om han kunde få flytta dit med sin familj, hvilken stod så godt som på bar backe. Detta beviljades.

Herman Andersson dröjde ett halft år i hemlandet och såg därunder sina anhöriga fullt njuta af välståndets lycka. Därpå drog han åter öfver till det stora landet hinsidan Atlanten, som lockat och lockar än, likt vallfartsorter i fordomtima.

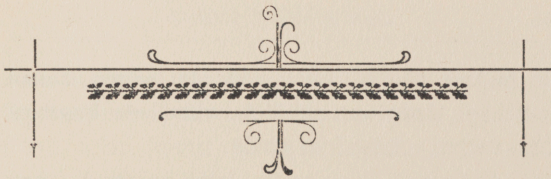

Den första snön.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

6

DET var en dag på hösten, en sådan där dag, när sinnet gärna fylles af djupt vemod, utan att man därtill behöfver ha någon direkt anledning till sorg. Det är besynnerligt med detta. Det är ej förlusten af sommarens leende fägring och af fåglarnes tjusande kvitter, som kommer en att känna sig dyster, utan det är tanken på alltings intighet, på människolifvets korta saga, som förgängelsen i naturen påminner om med sitt tydliga språk, och som gör att man ej känner sig stå på så fullt säker grund som det förefaller i vårdagsjämningen.

Nu var himlen grå som bly och tunga vindstötar drogo genom de aflöfvade träden, hvilka skälfdes som af frossa och sträckte sina nakna grenar mot hvarandra som i hjälplös ångest, där

de bildade allé på båda sidor om vägen, som i halvcirkel förde upp till det hvitmålade huset på den vackra, utsiktsfria platån.

Omkring lågo svarta och gråbruna tegar, som gifvit allt hvad de förmått till lön åt brukaren för hans möda och nu ingenting hellre önskade, än att under en skyddande snöfäll få riktigt sofva ut och drömma ljusa drömmar om den kommande våren. Men, nedanför lyste en täck hafsvik, som ännu gick i oroliga böljor, trots att den skyddades af tvenne landarmar, hvilka tycktes som de hvart ögonblick skulle ha velat helt sluta sig och afspärra den smala segelleden eller inloppet för att såmedelst afvända alla oförutsedda faror, som möjligen lurade bland stormarna utanför.

Det var för tillfället ovanligt tryckande och tyst där uppe i den lilla, nätta herrgården. Man talade med dämpade röster och man rörde sig med en viss återhållsamhet.

Förstämningen var så allmän, att en oinvigd med lätthet kunnat på tröskeln till köket gissa sig till anledningen därtill vid blott ett flyktigt ögonkast på tjänarna.

Det var nämligen så, att afhållne sonen i huset, en ung studerande, låg på sitt yttersta.

Han hade en längre tid burit på en smygande bröstsjukdom, utan att härom bekymra sig. Men fröet, som funnit jordmån, spirade och sköt skott, hvilka växte, när de väl kommit i fart, likt en procentares siffror. Och innan några nämnvärda försök hunnit tagas till häfvandet af det onda, slogo hektikens ödesdigra rosor ut i fullt flor, och därmed var all räddning ur sikte.

Hans rum, som var beläget i öfre våningen, vette mot solsidan, viken och trädgården, trädgården, där aplarna blommat och fåglarna sjungit. Men det var då — —

Det råkar ofta inom helt kort blifva en himmelsvid skillnad mellan då och nu. Hans trolofvade, som på uttrycklig önskan af honom eftertelegraferats, hade nyligen anländt och satt nu vid hans hufvudgård och höll hans magra hand sluten i sin. De närvarande familjemedlemmarna aflägsnade sig med naturlig diskret och lämnade för en stund de tvenne allena.

Ett ljust drag hade lagt sig öfver den sjukas panna, hvilken vittnade om en inneboende hög intelligens.

“Tack, min älskade — för det du kom!” sade han sakta, men med djup betoning.

Efter några ögonblick fortfor han:

“Ja, du ser, hur det är. — Mina timmar äro räknade. — Jag kunde aldrig tro — nej aldrig tro — att bandet skulle brista så snart — att lyckan skulle blifva så kort“.

Hon tryckte hans hand och svarade, under det tårarna sprängde sina dammar:

“Ja, hvem kunde tro det? Det blef således bara en dröm, det hela. — Men är då verkligen allt hopp ute?“

“Förvisso allt! Det vill säga: hoppet som koncentrerar sig på lifvet här nere“.

Han lutade sig tillbaka mot kuddarna och tycktes blunda. Hon steg upp, ställde sig vid fönstret och såg ut. Hennes blick kom att följa några snöflingor, som seglade likt fjärilar öfver de gamla lindarna där ute i trädgårdshörnet och slutligen förlorade sig bland ett äppelträds kvistar. Hon fann ett rikt stoff för sina tankar — —.

Snart fylldes rymden af hela flockar, som jämnande bredde sig öfver markens ojämnheter, likt en mjuk hand som smekande öfverfar en djupt fårad panna. Allt färglöst, grått och tungt därute försvann likt nattens dunkel, när morgongryningen bryter fram med sin oemotståndliga

ljusflod. Det var som om bomull blifvit lagd kring ett sjukt sår.

Den lidande slog plötsligt upp ögonen.

“Hvad, snöar det?”

“Ja“.

“Öppna fönstret! — Gör det! — Jag vill riktigt se flingorna — Åh — så hvita de äro! — Gif mig några!”

Hon villfor hans begäran, slog upp hakarna, rakte ut handen och fångade ett par, men de smälte innan hon nådde honom.

“Det gör detsamma“, inföll han tvärt. “De trifvas inte här — nej, inte här, men därute!”

Han talade i feberartad extas.

“Se, det är hvitt redan! — — O, så skönt! — — Snart få vi åka på skidorna, Signe — — skidorna på hvilka man glider fram med skiftande fart — — glider fram mellan träd, hvars grenar ofta roa sig med att kasta en handfull snö på en — — glider fram öfver de halft violetta skuggorna — — mot det solbelysta hvita — — glider fram i en stämning — — som löpte man mot våren — — mot vår hoppfulla längtans tid — — — i ett jublande — — hej“.

Han kväfdes af en svag hostattack, sänkte

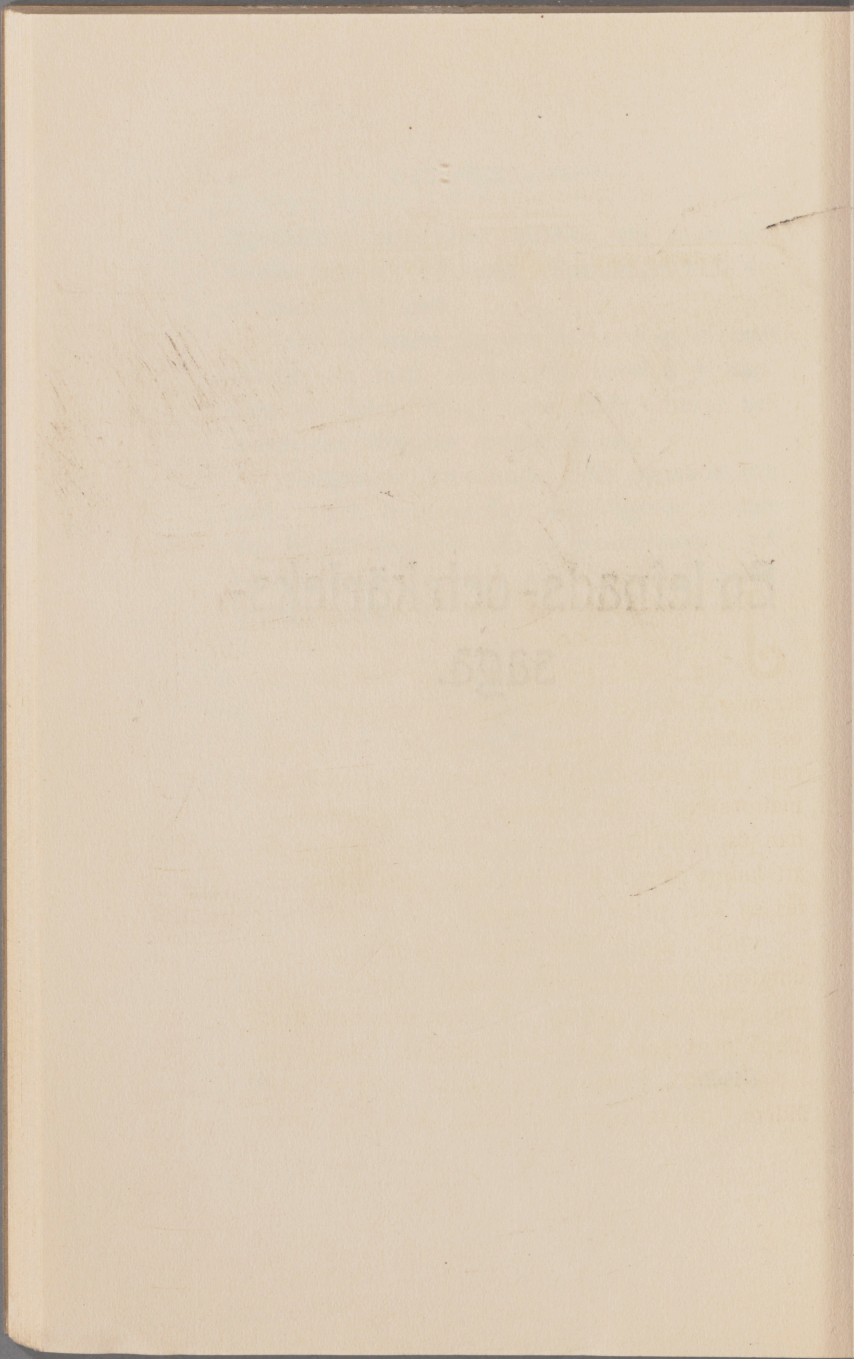
ögonlocken och sjönk maktlös ned, under det bröstet arbetade våldsamt. Spänningen hade varit honom för stark.

Om en stund såg han åter upp, gjorde med handen en matt rörelse till farväl å de kära, som nu stodo kring hans bädd, hvarpå han omedelbart drog sitt sista andedrag.

Snöglöppet hade under tiden afstannat och solen stack fram mellan de skingrade molnen och lät sitt skimmer falla in genom rutorna och på den dödes ansikte, som log ett outsägligt fridfullt leende.

En lefnads- och kärleks-
saga.

“**J**a, det var verkligen lite' lustigt. Men vill ni höra en historia i motsatt stil, så kan jag gärna berätta, eftersom den just faller mig i minnet och vi likt är tvungna att hålla oss under tak för regnet“, sade den gamle båtsman Bille och strök eftertänksamt sitt gråsprängda matrosskägg. De närvarande spetsade öronen, ty han var vidtberest, mycket beläsen och känd för att kunna slänga fram paschasor med kläm. Efter en kort paus började han:

“Det var i min ungdom, i min grönaste ungdom, som det ifråga timade. Jag hade läst mig fram för prästen på våren och fick strax därpå plats som skjutspojke på gästgifvaregården i Springsta. Som jag var mycket liflig och för åldern ganska kraftigt utbildad, kom jag snart

upp i kamratlag med åtskilliga äldre gossar. Bland dessa var en Gilbert Fredriksson — han hade tjänst nästan strax intill — som jag stiftade bekantskap med. Han var med säkerhet den vackraste yngtingen inom cirkeln af en kanonkulas räckvidd där i bygden. Detta jäfvades ej heller af de blida ögonkast flickorna skänkte honom på dansgillena. Särskildt mins jag hans märkvärdiga ögon — ja, de voro i sanning märkvärdiga — som en ej kunde bli rätt klok på. De uttryckte öfverlägsenhet tillika med ett oändligt svärmod. Jag tyckte alltid att de speglade en intrasslad härfva af underliga tankar, af olösta gåtor och problem i sitt djnp. Han förenade i sitt lidelsefulla temperament med ett ord ytterligheter, som skiftade likt natt och dag: än uppsluppen glädje, än förtviflad sorg. Han var ovanligt musikaliskt begåfvad, och han kunde ibland, fattad af en plötslig ingifvelse, börja hvissla på absolut okända melodier, melodier som fänglade med trollmakt, som ingaf på samma gång tjusning som bäfvan. Det var skratt och gråt, det var jubel och fasa, som då i toner tumlade öfver hans läppar, under det blicken blixtrade likt dragna klingor, som korsa hvarandra i solsken.

Folket skakade många gånger på hufvudet, ty de förstodo honom inte. Han stod nämligen öfver det hvardagliga, öfver den vanliga begreppsnyvån.

Emellertid hade vi dragits tillsammans af egendomlig sympati, hvilken jag tror härledde sig af att vi båda från vår barndom saknat det naturliga skydd, som modersögat och fadershanden ger, af att vi voro så att säga prisgifna åt slumpen eller allfarströmmens nycker och infall; ty, ser ni, det vill i sådana fall vara en särdeles fast karaktär, en medfödd impuls, som af goda makter stålsättes, om det inte skall leda in på det sluttande planet. Alltnog, vi blefvo från första stund de såtaste vänner.

Så en lördagsafton, det var just i källossuingen på det andra året, blef jag befalld att skjutsa en resande till närmaste håll. Kvällen var vacker, luften mild och en behaglig doft ångade från våt mylla och sprickande löf. Jag lät på återresan, närmast på grund af det dåliga föret, hästen gå för det mesta i skridt. Det drog därför en god del in på natten, innan jag återkom, hvilket dock ej bekymrade mig stort, ty jag hade, som väl alla ha vid den åldern, mina rosenröda drömmar att syssla med. Vid

det jag sålunda satt som bäst och drog växlar på framtiden, stördes jag vid en tvär krök af en vandrare, som kom mig till mötes. Det var Gilbert, sade mig första ögonkastet.

“Hej, gosse lill“, tillropade han mig och svängde gladt sin mössa. “Hvart bär det nu?“ frågade jag förvånad. “Jag vet inte“, svarade han med ett sällsamt tonfall i rösten, i det han med sin drömmande blick följde den violetta bergskedjan i söder.

“Ser du, jag är gripen af en oemotståndlig längtan, som jag ej kan göra redo för. Det är som om någonting vinkar där bortom. Det sjuder och sorlar, det spelar och sjunger. Jag måste bort, bort till vidare marknad, det är allt. Jag har länge — kanske alltför länge — dämpat min inre röst! Men vårbrytningen i år har varit mäktig. Och nu har jag äntligen slitit alla trånga band, gudskelof!“

Jag stirrade häpen på honom, utan att rätt fatta hvad han menade.

“Du är för ung“, återtog han, “du är ännu för ung att förstå något af detta. För öfrigt så rinner det ett blod i mina ådror, som är något olikt de flestes. Men vi ha en kort tid varit som bröder, du och jag. Därför: tack och

farväl!“ Han räckte mig handen, lättade litet på sin ränsel och gick med hastiga steg.

Jag såg efter honom, som man ser efter en som passerar en farlig öfvergång, och jag kunde ej hjälpa det, jag brast i tårar.

Från den betan började jag mista all håg och intresse för min dåvarande tjänst, och så frampå sommaren tog jag hyra på ett barkskepp, som, efter fraktombyte i Amsterdam, gick på Brasilien med Rio Janeiro som närmaste destinationsort.

Efter en cirka tretton månaders färd på utländskt vatten, klöf 'Josephina' — så hette skutan — åter Skandiens böljor. Och en solig morgon på höstsidan bet ankaret i sydsvensk botten. Jag fann mig ganska väl med mitt nya yrke, hvadan jag sände en tyst hälsning till min norrländska hemort. Vi hade så godt som fulllastadt och var inom kort färdiga att afgå, då tre man af besättningen af någon anledning afmönstrade, Vi fick på grund därpå ligga öfver ett dygn i och för anskaffande af nya gastar i de gångnas ställe, hvilket denna gång ej tycktes gå vidare lätt för gubben! På morgonen andra dagen blef det dock klappadt och klart. Jag hade, som de flesta andra, legat i min koj

under största delen af denna sysslolösa öfvertid och rökt min pipa och lyssnat till de äldres äfventyrliga berättelser, hvilka jag då obetingadt trodde, men som nog innehöll mera fantasi än sanning. Så började det äntligen att röras lite' mer än vanligt ombord, och jag stack upp hufvudet genom den öppna skansluckan. De inmönstrade hade nyss embarkerat. Jag skuggade med handen för ögonen ty solen bröt just fram ur ett grådaskigt moln. Jag fästade af half nyfikenhet mina blickar på de engagerade, hvilka ännu rörde sig litet främmande. Då spratt jag liksom litet till vid en nogare granskning. Hvem kan det vara, som står där vid babords reling? frågade jag mig själf. Hans drag föreföll mig nämligen så bekant. Så likt min gamle vän, Gilbert Fredriksson, tänkte jag, hvarpå jag småhvisslande gick akteröfver. Har ni någonsin varit med om någon stor öfverraskning? I så fall kan ni lätt sätta er in i situationen, då Gilbert och jag möttes. Det var verkligen han som blifvit en af mina nya kamrater. Den andre var en gammal 'beckbyxa', det såg man strax, men den tredje var en ung och smärt yngling med rent af formköna anletsdrag. Omedelbart därpå lättade vi och gick.

Något tillfälle till egentligt samtal kunde Gilbert och jag ej få förrän vi kommo ut till hafs. När det då yppade sig, sporde han mig om ett och annat, men om sina öden ville han ogärna klargöra, ty hemlighetsfullhet, angående sig själf, var ett at hans säregna drag.

“Mitt lif“, sade han, “är som fågelns på gungande gren“.

Med dessa ord afklippte han med en honom egen gest alla mina försök att lyfta på slöjan, som omgaf honom. Emellertid anförtrorde han mig något senare, under förpliktelsen att tiga med det så länge det var nödvändigt, att den 'vackre' var en flicka af bättre klass, var hans hjärtas brud, som sålunda öfverenskommit att fly med honom, enär hennes föräldrar vägrat medgifva deras förening. De ämnade landstiga i Gestemünde, där en del af lasten skulle lossas, och han bad mig vara dem behjälplig, när de skulle lämna fartyget och så godt sig göra lät sopa igen spåren efter dem. På detta gaf jag honom ett fast handslag.

Det blåste från början rätt friskt och vi hade alla klutar tillsatta, men efter hand vred vinden sig från nord till nordost och tilltog under samma manöver väsentligt i styrka, så att

vi inom några timmar hade full storm. Kaptenen gaf då befallning att alla, förutom de tvenne vid ratten, skulle skyndsamt begifva sig upp och bärga seglen. Gilbert och hans förklädda älskling växlade därvid blickar, och jag såg hur de båda bleknade. "Stanna nere", hörde jag honom hastigt tillsäga henne. Men åter ljud kommandot med skarp ton och med ett betecknande 'alle man', hvilket gjorde, att hon oreflekteradt klättrade strax efter sin vän upp till väders. Det gamla skrofvat gjorde väldiga öfverhalningar, och det knakade som ett lerbråk i sina fogar. Jättevågor, som tycktes bleka af vrede, rusade öfver däckets likt en hop krigare, som intaga en förskansning, tjutande af blodtörst och hämnbegär. Ja, det var något till väder, må ni tro! Det var ett sådant där, som det brukar vara, när skeppen gå under. Och det fodrades i sanning sjövana och fasta grepp för att kunna röra sig bland det slängande och böjliga tågverket. Några till och jag hade just börjat refva storseglet, då ett genomträngande skri kom mig att vända på hufvudet. Anblicken af den syn som då mötte mig, går aldrig ur mitt minne. Den finhylte gossen eller rättare den bildsköna jungfrun, hade vid en häftigare by än vanligt för-

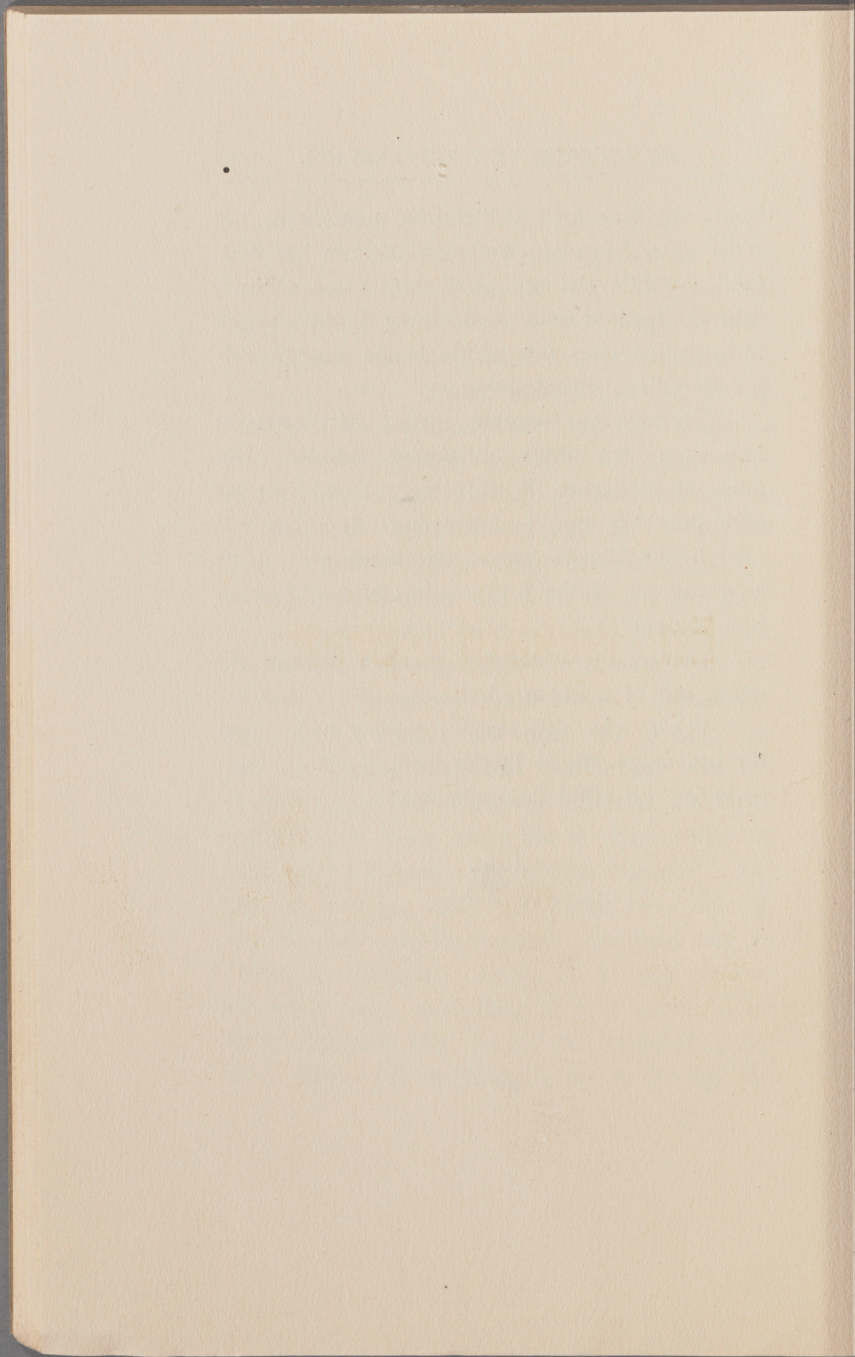
lorat sitt fäste och störtat från mastkorgen ner i det våta, fräsande elementet, därifrån hon bedjande sträckte sin ena hand emot oss. Gilbert, öfverväldigad af fasa, kastade sig ögonblickligen hufvudstupa efter och nådde henne slutligen efter förtviflade ansträngningar.

Styrmännen försökte genast att utsätta en båt, men den slogs oblidkeligt sönder. Det fanns ej möjlighet till räddning. Deras öde var afgjort. Jag stod i den svängande perten — med hvilka känslor kan ni lätt tänka er — och åsåg hur de, slutna i hvarandras famn, försvunno i — djupet“.

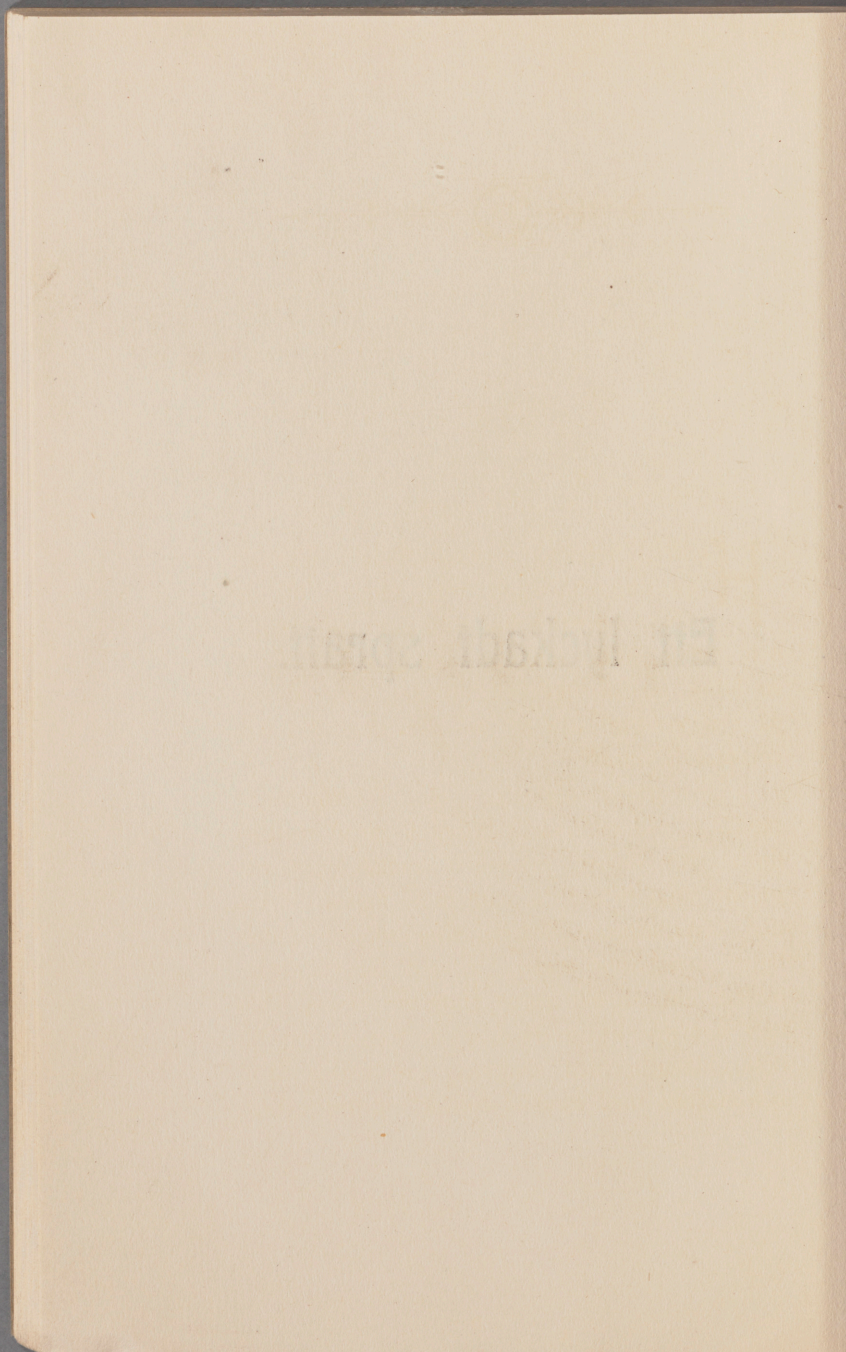
Den gamle, väderbitne mannen darrade vid dessa ord af märkbar rörelse.

“Och från den resan“, slutade han, “som för oss andra aflopp jämförelsevis lyckligt, lämnade jag för alltid kofferdisterna“.

Ett lyckadt spratt.

“HÖRRU Johanna“, ropade Olle i Rimhult en augustimorgon från sängen till sin döfva hushållerska, som satt vid spiseln och malde kaffe, förstulet stickande då och då en böna mellan tänderna, “hörru Johanna, sätt på skäggvattne’ och ta’ ne’ från vind den nya drevoskostymen!“

Den gamla ungmön, som, i förbigående sagdt, af nåd eller onåd blifvit förlänad med så ringa yttre behag, att ingen manlig kropp någonsin visat tecken till närmande, hajade till vid den öfverraskande ordern, som om hon plötsligen varseblifvit under sin stol en tjufpojke, hvilken haft så där något “fuffens“ för sig. Och hon stannade kvarnvefven, förde handen upp till örat, blängde med sina små gaddhvassa ögon och frågade med särskild tonvikt på hvarje ord:

“Ska'n föra bort?”

“Jaa-men“.

“Te' Svinaby ätter gumsen då?”

“Nää. Men vell du vet'at så är'e stämma om fattigår'n i dag“.

Något öfver en timme senare steg Olle upp i kärran, satte sin fuxröda vallack i rörelse med en klatsch och rullade så hän i lunk.

Han var så där omkring femtio år, kutryggig, kantig och ogift. Han var mycket väl situerad i ekonomiskt hänseende, ity han ägde sitt hemman ograveradt och hade därtill inteckningar i åtskilliga fastigheter.

Nu satt han i den vickande kärkorgen på ett manér, som tydligt visade att han ej underkattade sitt värde. Han strök sig understundom om den släta hakan och stoppade vid uppförsbackarna, när Pålle gick i sakta mak, en och annan pris in i näsan, som var hvass som en bajonett och röd som en babords lantärna.

— — —
“I dag, morsa, kommer en friare hit te' gårs“, sade Magnus i Trattbo samma morgon till sin hustru, när dottern och drängen gått till sina respektive sysslor.

“En friare?”

“Jaha. Å en som ha litte vätte på högersia ändå. Du si fäll int' ille åt de', kan ja' tro“.

“Nää, int' precis de'. Men . . . Äh, du narras bara?“

“Näävars. Vi taltes vi' om'et på kvällskvisten, då premieringa va' slut, å ja' gaf'en mett bifall“.

Gumman såg intresserad ut.

“Hvem i jössu namn är'e då?“ sporde hon och släppte i ifvern af ett fat i diskbaljan, så att vattnet stänkte vida omkring.

“Olle i Rimhult“.

“Hva'?“

“Ja, just han. Du tycks int' vell tro, men de' ä' i alla fall lika säkert som att da'n ä' ljus“.

“Asch, int' vell Greta ha den gamfulingen, int'! Nä anne slag. Å sen tro ja' de' ä' allt litte väl mella hon å'n Janne“.

“Puh! Hvem bryr sej om de'? De' står ju för reksten på e' ställe: I barn varen edra föräldrar lydige i allt“, slöt han helt kategoriskt, hvarpå han kolugnt stoppade sin pipsnugga, tog ett kol till fidibus och vandrade så med en kommandants min af och an på golfvet.

Det dröjde ej länge förrän han genom ruttan såg den “blifvande svärsonen“ komma nal-

kandes. Och han gick, efter att ha gifvit gumman en vink, ut på förstubron, där han ställde sig bredbent som en afrikansk leopard för att värdigt mottaga den gamle giljaren.

— — —

Medan de båda priffarna, Magnus och Olle, sutto som bäst trygga och självsäkra i kammaren och sade skål och resonerade om den nyss utfallna höbärgrningen, om afvelsdjur och konstgödsel o. s. v., stodo dottern och drängen i den dunkla bastusvalen och förde ett lågmäldt samtal, hvar af vi anteckna följande dialog:

“Ja, fatti'n ä' ja', de' vet du, Greta, men no' kommer de' att gå ändå, ty ja' äg' friskt mod och starka armar, som dom säg“, mente han och drog henne lidelsefullt intill sig.

“De' ska' gå som en dans“, svarade hon och tog glädtigt ett par steg med honom. “Å de' ha ja' sagdt å de' säjer ja', att äss int' ja' få dej Janne, så ta' ja' ingen ann' heller“, tillade hon med sin lilla, bestämda mun, som kunde visa de allra vackraste tänder, när löjet lekte på läpparna.

“Tack för de ola! Men bära du int' . . . int' val tvinge till . . .“

“Att ta'n dan, mene du? Nä' förr gå ja'

ne' i sjön! Si du, ja' ta' mej tid att tänka på'e, de' få ja' no', å dessförrinnan vale fäll nå'n utväg“.

“Ja, dessförrinnan vale fäll nå'n utväg“, eftersade han, i det en blixst lyste i hans öga, som om en idé bums genomfarit hans hjärna? “En köss då, min älskling, som . . .“ Efter en lång omfamning smögo de därpå snabbt och obemärkt från sitt rendez-vous.

Skymningen föll på och askgrå moln sammandrogs på himlen. Med det beskedet att efter fyra veckors förlopp hälsas välkommen för “uppgörande af affären“, tog Olle afsked och anträdde hemresan. Där han nu satt och vaggade, smått lifvad af de förtärda kaskarna, uppdrog han vackra teckningar af sina luftslott. För tusan, det gick ej an att vanka ungarl längre! Nej, på inga villkor. Det skulle bli egna, som skulle ärfva hans gods och guld en gång. Och tösen var däjlig som en blomma. Ha, ha, ha! Han skrattade af pur förtjusning inom sig. En liten skogsdunge låg där framför. Instinktivt gaf han hästen ett lätt slag af piskan.

Tunga regndroppar hade börjat falla och ett dystert sus hven i trädkronorna. Plötsligt knast-

rade det till i några kvistar på sidan om vägen och en mörk skepnad med sotadt ansikte sprang fram, fattade i åkdonet, hoppade vigt upp och satte sig, utan att yttra ett ord, tillsammans med Olle, som kände något af en kall kåre passera utför ryggen.

“Kanske vi ta’ en ginväg här, far“, föreslog efter ett par hästlängder den gåtlika uppenbarelsen med dof och förvrängd röst, i det han grep tömmarna och vek in på en skogsstig, som endast någon gång befarits af hjuldon i och för framforsling af stängselvirke och dylikt.

Olle, som skälfdde af ängslan och räddhåga, som aldrig ens drömt sig något äfventyr, satt tyst som en mumie och lät det ske utan motstånd. Kommen vid pass en half kilometer stannade den mystiske mannen, som icke var någon annan än den förutnämnde Janne, vände sig till sin halft vettskrämde sidokamrat, sägande under dramatiska åtbörder:

“Nå, flintskalle, vell du lefva eller dö?”

“Lefva“, kom det mycket svagt fram.

“Ja, du ska’ få de’, men på de’ villkore, att du allri i dina återstående korta lifsdagar gör e’ enda försök mer att begära Greta i Trattbo till maka, utan ögonbleckligen, när du kom hem, påta

ihop e' bref till hennes förällrar och återta' dett äktenskapsanbu'. Förstår du?"

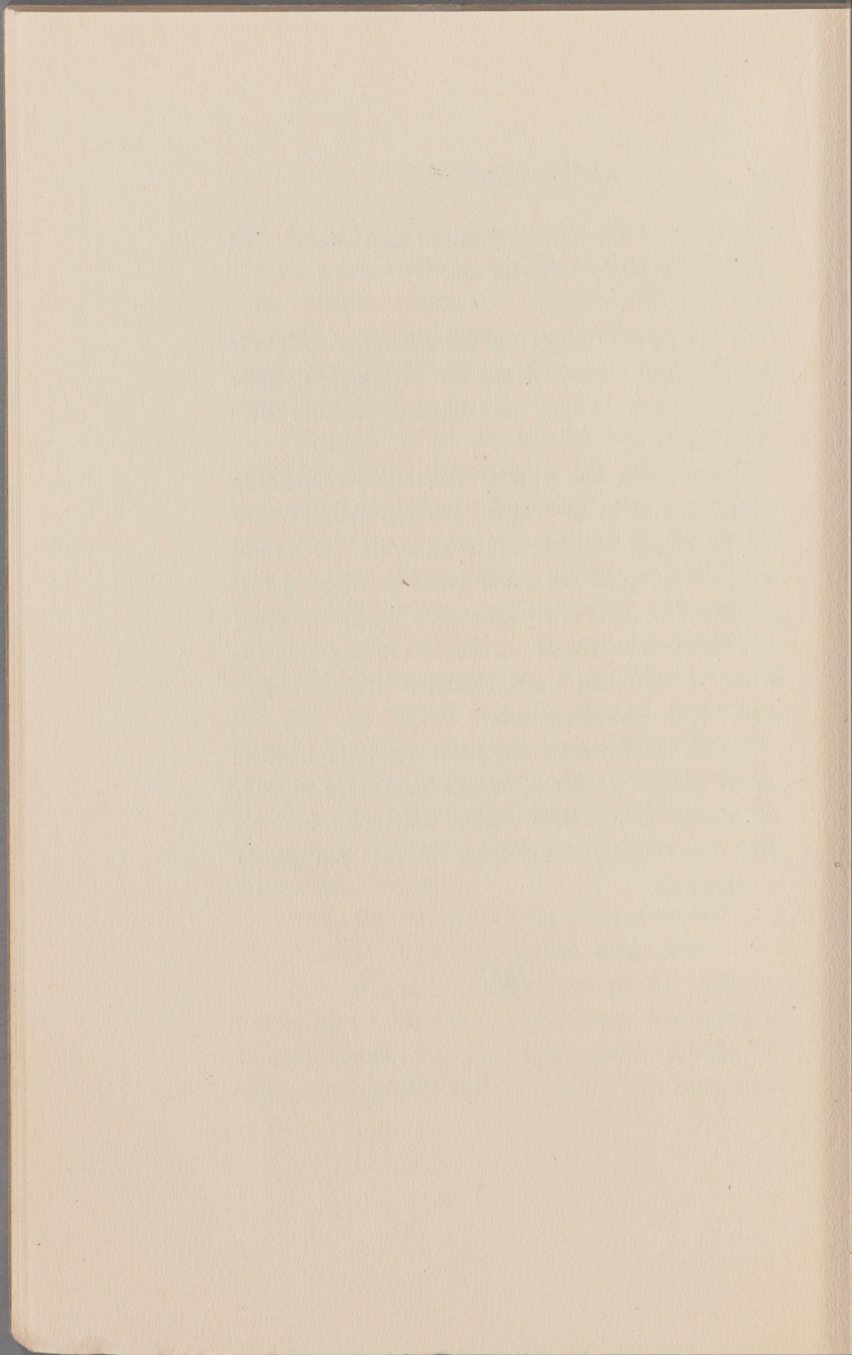
"Ja".

"Lägg nu fingra på detta knifbla' och svär på'e!" Janne förestafvade så det improviserade edsformuläret, hvilket med darrande stämma efter-sades af Olle.

När detta var gjordt, vände de och körde moltysta åter in på vägen, där de skiljdes som om de aldrig i lifvet skulle ha mötts. Den förre drog i väg, glad öfver sin lyckade kupp, ej för-gätande Loyolas sats: ändamålet helgar medlen; den senare åter sände tacksamma böner till För-synen för det han undsluppit den "förskräcklige" med blotta förskräckelsen.

Och så återstår det blott att följa händel-ernas gång ett stycke, hvilka gestaltade sig så, att Janne och Greta innan årets slut blef ett och Olle tröstade sig med att äkta sin gamla hushållerska.

Bröderna.

Faint, illegible markings or bleed-through at the top of the page.

Faint, illegible markings or bleed-through in the middle of the page.

Faint, illegible markings or bleed-through in the lower middle section of the page.

RVÄLLSOLEN förgyllde ännu bärgstoppar och höjder, medan dalar och försänkningar redan en god stund legat insvept i det violetta, drömmande halfdunkel, som följer på en vårdag.

Djupt inne i skogen voro två unga män sysselsatta. De stodo på hvar sin sida om sågbocken, de drogo i hvar sin ända af sågen, som skar och sjöng.

“Vi sluta väl på två timmar till, eller hvad tror du?” sade den ene vid ett uppehåll.

“Ja, om vi gno riktigt villigt, så kanhända”, medgaf den andre litet dröjande, i det han synade vedhögen.

“Det är varmt och vi ha arbetat strängt. Vi ha därför råd att hvila en stund. Kom, så gå vi upp på bärgkammen och betrakta solnedgången“.

“Vi kan lika gärna sitta här så slipper vi . . . Men vill du nödvändigt gå så . . .“

De gingo.

“Se! . . . Är mödan inte tillräckligt belönad?“

“Jo, utsikten är vacker“.

“Säg imponerande! Låt blicken följa horisonten i väster, där själfva granifen tyckes flyta i soldisen och skyarna ofvanför sväfva som en grupp cheruber! Och landskapet se'n! . . . Det vore synd att en minut af likgiltighet blunda . . . Nej, man måste se och åter se . . . Känn doften, som vinden fläktar omkring! Den är af kåda och barr, af mossa och vildrosor. Hör! Suset går som dämpade vingslag mellan träden, och . . .“

“Broder! . . .“

“Hör du inte? Lyss! Det är en saga som nu tallen där på afsatsen nynnär . . .“

“Broder! . . .“

“Var stilla! Jag förstår fullkomligt. Det

var en gång, säger sagan, det var en gång om våren som det satt ett ungt par på en kvist däruppe i kronan. Det var ett dufpar. De kuttrade om kärlek och lycka, som de också en tid obegränsadt njöto af. De sågo därför framtiden i leende ljus. Men ödet, som alla måste böja sig för, hade tecknat det annorlunda. Det dröjde ej heller länge förrän glädjen förbyttes till sorg. Det hände sig så att det kom en man, hvilken bar på sin axel en bössa. Det var en afton som nu. Han gick med smygande fjät, och han hade något af rofdjur i sin lurande blick. Då blef han varse paret uppe i furans loft. Pang! Och den ene föll död ned på marken. Med ett hjärtslitande skri lyfte den oskadade på vingarna och ilade bort. Den väckte sina grannar, den förtäljde sin sorg. Det blef rörelse i många vingar och i mången fjädrad barm slog det af harm. Men ingenting kunde däråt göras. Det skedda var skedt. Tjufskytten försvann med sitt byte och den ensamblifne fågeln flög åter till sitt halffärdiga bo, där den kvad tills morgonen grydde, då döden kom och lyktade de förgråtna ögonen. Så säger sagan. Men det finns många. Hvarje träd vet en saga“.

“Broder, du svärmar som alltid! Men blif dig själf och låt oss gå till vårt arbete. Det tjänar till intet att fantisera så där. Man kan rent af bli vimmelkantig af det. Låt oss gå till vårt arbete!”

“Nej, låt oss sitta ännu en stund! Vi sitta ju så bekvämt här på mossan. För öfrigt är natten ljus och vi kan ju . . . Hvad är det där för ljud?”

“Det är klangen af vallhornet. Hon kallar tillhopa boskapen”.

“Ja, det är vallhornet. Och därtill lyssnar du så gärna”.

“Hvad menar du?”

Jag menar . . . Åh, inga hemligheter oss emellan! Du älskar henne . . . jag älskar henne . . . Helt enkelt: vi älska henne båda! Du jakar. Ja, jag visste att du skulle erkänna. Och märkvärdigt nog, hon tycks hålla af oss bägge”.

Efter en stunds tysnad, hvarunder de tankfullt sågo åt hvar sitt håll, fortfor han:

“Men jag drager mig tillbaka, innan skuggorna falla. Hon är ädel och god och vid din sida skall hon bli lycklig. I skolen båda bli lyckliga. Du är kraftig och har energi nog att

sköta gården ensam. Du är äldre och har alltid varit flitigare. Därför afstår jag min halfpart åt dig“.

“Men far ville ju att vi skulle bruka och bo till . . .“

“Ja, han ville det. Men under slika förhållanden så . . . I alla händelser var det nog lyckan som han närmast önskade oss.“

“Men — hvart skall du då styra?“

“Åh, världen är vid!“

“Men — är det inte bäst att det går sin gilla gång? Jag menar att vi fortfarande som förene . . .“

“Nej, broder, det är inte bäst. Kom ihåg sagan om fågelparet! Och innan nästa hanegäll är jag ett godt stycke härifrån. Lofva mig blott att du förblir trogen vid henne och gården, så drager jag gläddtigt åstad“.

“Jag lofvar allt hvad du vill. Dock, det är sant, din andel tar jag endast emot att förvalta, så att om fädernehemmet skulle mana en gång . . .“

“Jag tänkte inte så, men, som sagdt, kanske en gång . . .“

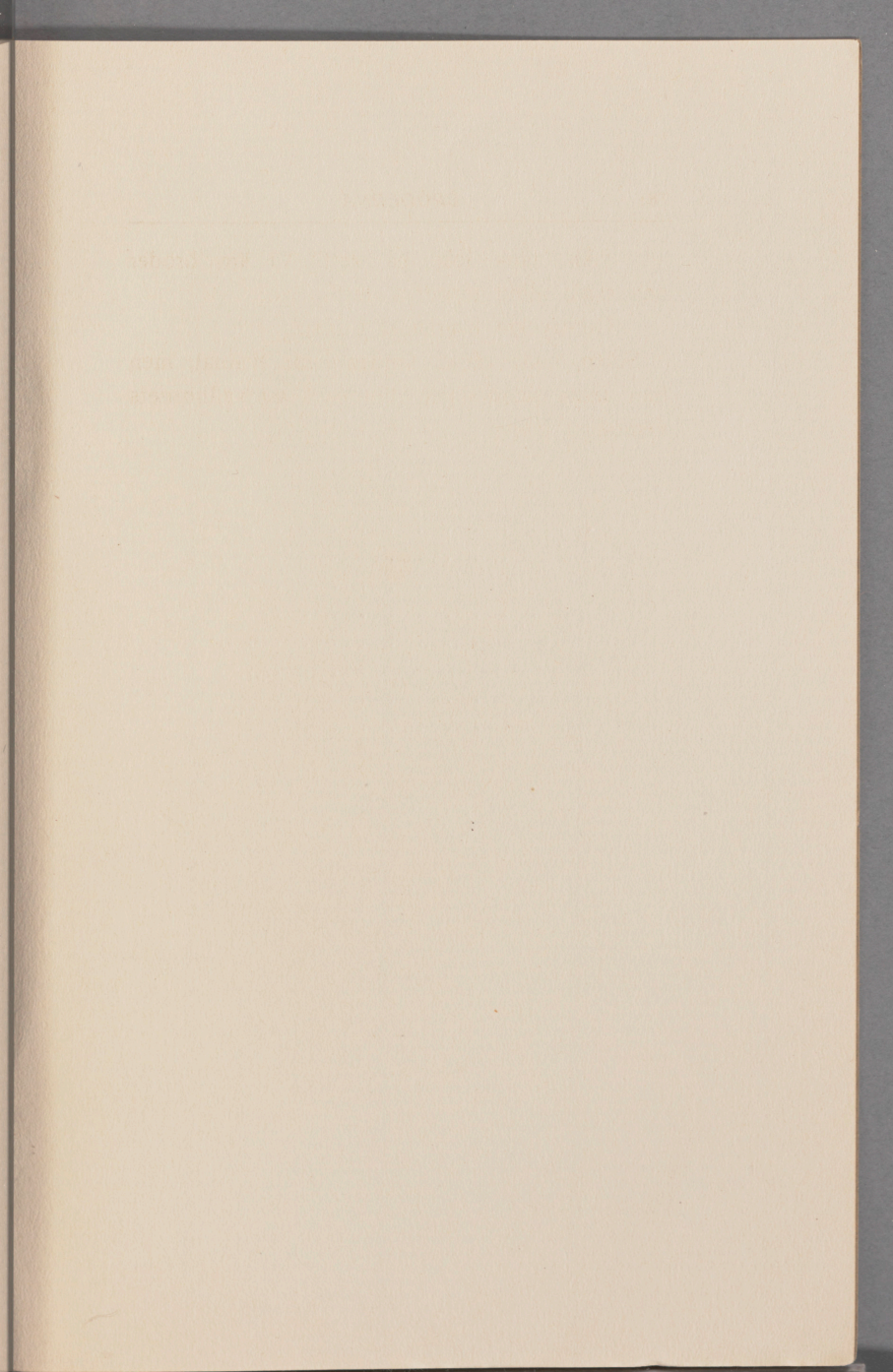
“Det förefaller mig ändå bra underligt att vi måste skiljas“.

“Åh, tänk icke på det! Vi äro bröder och skola alltid förblifva det“.

De tryckte hvarandra i famn.

Solen hade dalat, vinden hade tystnat, men från andra sidan dalen hördes ännu vallhornets vemodiga klang.

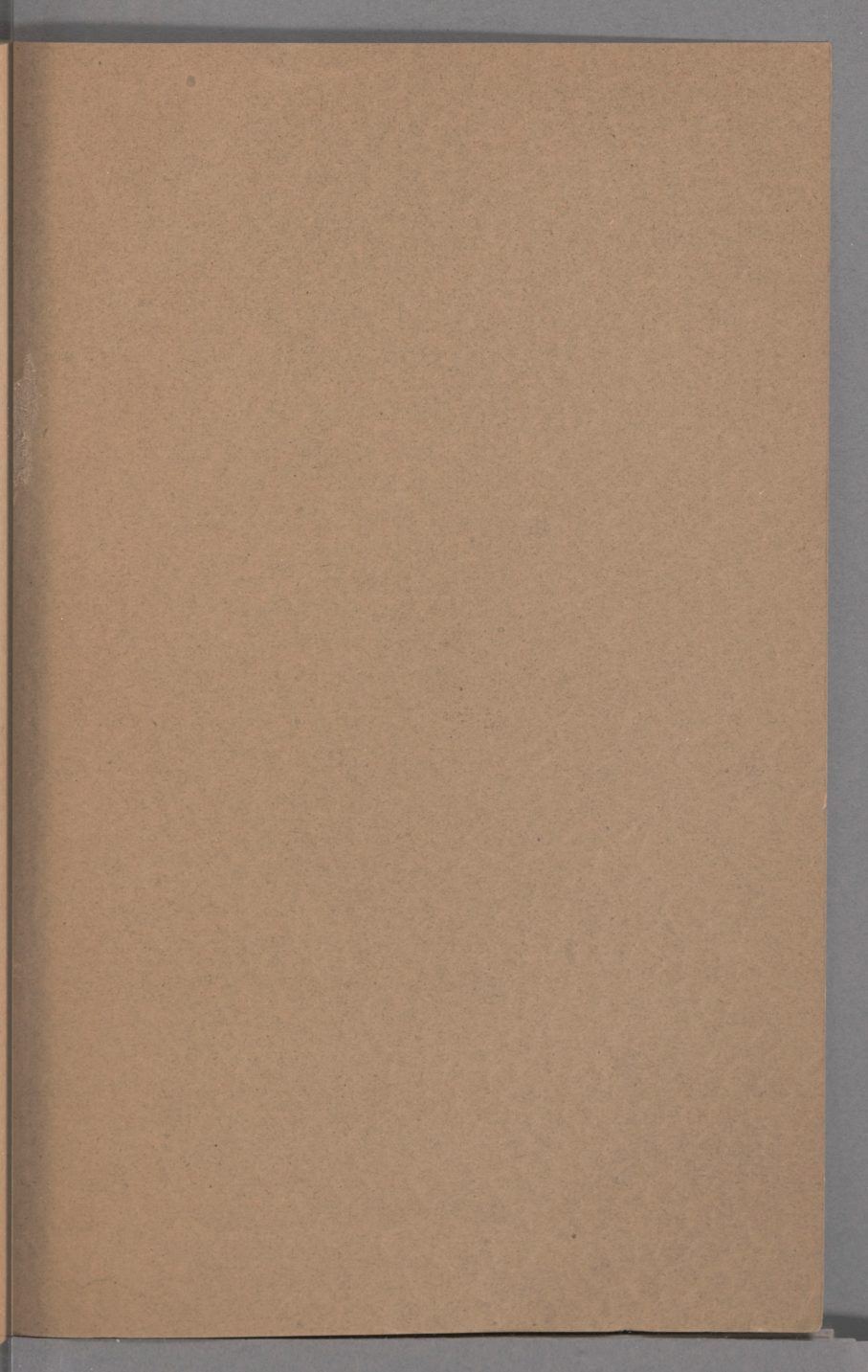

Innehåll:

L vall	3
En fjällhistoria	15
När Träbene-Jan friade	23
Ödets lek	33
Den första snön	41
En lefnads- och kärlekssaga	49
Ett lyckadt spratt	61
Bröderna	71

Pris: Kr. 1: 25.

A.-B. Allehandas Tryckeri 1906.